

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE KOLAČKOV
2012 – 2017**

Apríl 2012

Obsah

1 ÚVOD

1.1 Legislatívne zázemie	4
1.2 Poslanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.....	5
1.3 Proces tvorby programu rozvoja obce Kolačkov	7

2 ANALYTICKO - STRATEGICKÁ ČASŤ

8

2.1 Legislatívne zaradenie obce.....	8
2.2 Začlenenie, poloha a rozloha obce	9
2.3 História obce Kolačkov	12
2.3.1 Kultúrne pamiatky obce Kolačkov	13
2.3.2 Významné osobnosti obce Kolačkov	13
2.4 Demografia územia.....	14
2.5 Charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce	21
2.5.1 Technická infraštruktúra.....	22
2.5.2 Bývanie v obci Kolačkov.....	22
2.5.3 Sociálna infraštruktúra a zdravotníctvo	23
2.5.4 Školstvo	24
2.5.5 Občianska infraštruktúra	26
2.6 Zamestnanosť a hospodárska činnosť	26

3 SWOT ANALÝZA

30

3.1 Ľudia a ich záujmové združenia	31
3.2 Technická infraštruktúra a doprava	31
3.3 Ekonomika a služby	32
3.4 Životné prostredie a cestovný ruch.....	33
3.5 Sociálna infraštruktúra.....	34
3.6 Hospodárska činnosť	34

4 PROGRAMOVÁ ČASŤ	36
4.1 Postavenie Obce Kolačkov vzhľadom k štrukturálnym fondom EÚ	36
4.2 Stratégie rozvoja	37
5 FINANČNÝ PLÁN	42
6 KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....	43
6.1 Legislatívne zázemie a poslanie Komunitného plánu sociálnych služieb (KPSS).....	43
6.1.1 Úlohy a kompetencie obce Kolačkov	44
6.2 Analýza sociologických a demografických údajov na území obce Kolačkov	46
6.2.1 Demografická analýza podľa pohlavia a veku	46
6.2.2 Rodinná štruktúra	51
6.3 Sociálna politika	53
6.3.1 Štátne sociálne dávky	53
6.3.2 Sociálna pomoc	55
6.4 Sociálne znevýhodnené skupiny v obci Kolačkov	60
6.4.1 Analýza prijímateľov sociálnych služieb	61
6.4.2 Situácia a stav Marginalizovanej Rómskej komunity v obci Kolačkov	61
6.4.3 Seniori a osoby ŤZP	72
6.5 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v obci Kolačkov	75
ZOZNAM ZARIADENÍ POSKYTUJÚCICH SOCIÁLNE SLUŽBY	78
TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK	81

1 ÚVOD

1.1 Legislatívne zázemie

Podľa Zákona o podpore regionálneho rozvoja (§8 zákona č.539/2008) je program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej PHSR) strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii.

Dokument zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Kolačkov bola vypracovaný vzhľadom neaktuálnosť doterajšieho dokumentu na roky 2004 – 2010. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Kolačkov 2011 – 2017 schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Dokument sa delí na analyticko-strategickú časť a programovú časť. Samostatnou časťou PHSR je aj Komunitný plán sociálnych služieb.

Analyticko-strategická časť obsahuje:

- súhrnnú geografickú, kultúrno-historickú a sociálno-ekonomickú charakteristiku obce
- charakteristiku stavu vybavenosti a obsluhy územia obce
- hodnotenie a analýzu hospodárskej, sociálnej, kultúrnej oblasti
- analýzu väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce
- rozvojový potenciál rozvoja územia obce, ktorý určí hlavné smery a priority

Programová časť obsahuje najmä:

- zoznam opatrení a aktivít pre zabezpečenie realizácie PHSR
- inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR
- finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít
- časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho sociálneho rozvoja obce

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je súčasťou PHSR, je strategickým dokumentom, ktorý analyzuje stav sociálnych služieb v obci, hodnotí potreby občanov v sociálnej oblasti a navrhuje priority a možnosti pre rozvoj v tejto sfére. Dokument je spracovaný v súlade so Zákomom o sociálnych službách (Zákon 448/ 2008).

Komunitný plán sociálnych služieb obce Kolačkov upriamuje pozornosť na skupiny občanov najviac sociálne ohrozené. Na základe analýzy situácie patria do sociálne ohrozených skupín seniori, osoby ťažko zdravotne postihnuté a osoby žijúce v osade (rómska komunita).

Súčasťou KPSS je adresár poskytovateľov sociálnych služieb v okrese Stará Ľubovňa a terminologický slovník. Obdobie výrazných a rýchlych legislatívnych zmien v sociálnych oblastiach predstavujú labyrint paragrafov a zákonov pre laika, a aj pre odborníka. Adresár a terminologický slovník je určený ako pomôcka pre rýchle a jednoduché vyhľadávanie sociálnych služieb pre rodiny s deťmi, pre osoby so zdravotným postihnutím, pre seniorov i pre osoby v ťažkých životných situáciách.

1.2 Poslanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Vypracovaním programu rozvoja splní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie - princíp programovania. Princíp programovania hovorí, že podpora zo zdrojov Európskej únie sa viaže na vypracovanie programových dokumentov.

Programovým dokumentom na úrovni obce je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Možnosť získať verejné zdroje z rozpočtu EÚ a národného rozpočtu Slovenskej republiky je previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov do podoby programu rozvoja umožní obci zorientovať sa v škále dostupných podporných zdrojov, ako aj podmienok sprevádzajúcich získanie týchto zdrojov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce nenahrádza územnoplánovacia dokumentácia a územnoplánovacie podklady, ale patrí medzi ostatné podklady využívané v územnoplánovacej činnosti. Na úrovni obce je základným územnoplánovacím dokumentom Územný plán obce alebo zóny, podľa ktorého je v zmysle stavebného zákona riadený rozvoj obce a celá stavebná činnosť na katastrálnom území obce. Na základe stavebného zákona (Zákon č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých zákonov) pre obec Kolačkov územný plán nie je povinným programovým dokumentom.

Program hospodárskeho rozvoja jasne stanoví rozvojové priority, ktoré umožnia obci Kolačkov realizovať dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii a nie na náhlych, nekoordinovaných rozhodnutiach. Program obce posilní obec v uvedomení si vlastnej jedinečnosti a vlastného prínosu pre prosperitu Severného Spiša, širšieho regiónu Prešovského kraja, štátu a Európskej únie.

Obec získa z programu rozvoja obce informácie do analytickej časti projektov. Taktiež získava z tohto dokumentu informácie o možných partneroch a iných zámeroch v obci, ktoré súvisia s jej projektmi.

Podpora regionálneho rozvoja v obci Kolačkov je zameraná najmä na:

- komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov
- rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, podporiť vytváranie nových pracovných miest a stabilizáciu ohrozených pracovných miest
- podporu rozvoja ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce
- predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit
- rozvoj cestovného ruchu

- medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu
- zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel
- ochranu prírody, zveľaďovanie životného prostredia a efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie
- rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne
- rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky

Základná charakteristika obce Kolačkov	
Poloha	východné Slovensko
Názov kraja	Prešovský
Región	Severný Spiš
Okres	Stará Ľubovňa
Kód obce	526797
PSČ	065 11
Tel. smerové číslo	052
Nadmorská výška	648 - 758 m n m
GPS	20° 37' 00"
Rozloha	17, 42 km ²
Počet obyvateľov	1 233 (k 31.12.2011)
Priemerný vek	29,66 rokov
Hustota obyvateľov na km²	130 obyvateľov/km ²

Zdroj : www.kolackov.eu

1.3 Proces tvorby programu rozvoja obce Kolačkov

Programovacie obdobie 2007 – 2013, legislatívne úpravy, ciele a úlohy vyplývajúce z PHSR na roky 2004 – 2010 podnietili samosprávu obce Kolačkov aktualizovať dokument.

Podklady na spracovanie SWOT analýzy boli aktualizované na základe relevantných dokladov poskytnutých Obecným úradom Kolačkov, matrikou Nová Ľubovňa, ÚPSVaR-om, Katastrálnym úradom v Starej Ľubovni, Štatistickým úradom v Prešove a inými inštitúciami. V procese tvorby PHSR Kolačkov bola počas mesiacov január až apríl 2012 aktualizovaná analýza súčasného ekonomického a sociálneho života v obci, doplnené a upravené strategické ciele a vypracovaný prehľad rozvojových zámerov, ktoré sú usporiadané pod strategické ciele. K jednotlivým zámerom bola zadefinovaná orientačná finančná požiadavka, hrubý časový rámec a základné poznámky a doplnenia.

Návrh programu bol predložený na pripomienkovanie poslancom obce a následne schválený v mesiaci apríl 2012.

Program rozvoja obce Kolačkov vychádza z dlhodobej vízie obyvateľov bývať vo svojej obci. Pracovná skupina zadefinovala motto rozvoja obce takto :

*„Žiť v obci, kde majú občania príjemné medzil'udské vzťahy,
kvalitné životné prostredie a vytvorené priaznivé podmienky na dôstojný život.“*

Obrázok 1 Mapka územia Slovenskej republiky – rozdelenie na kraje

Zdroj: SARIO

2 ANALYTICKO - STRATEGICKÁ ČASŤ

2.1 Legislatívne zaradenie obce

Obec Kolačkov ako samostatný samosprávny územný celok Slovenskej republiky bola zriadená Zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Obec združuje občanov, ktorí majú na jej území trvalý pobyt, je právnickou osobou a za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a vlastnými príjmami.

Obec má právo združovať sa s inými obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu, má právo na svoj znak a právo používať ho pri výkone samosprávy obce.

Obec samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku, najmä :

- vykonáva úkony súvisiace s riadnym hospodárením s hnutel'ným a nehnuteľným majetkom obce a s majetkom vo vlastníctve štátu prenechaným obci na dočasné hospodárenie
- zostavuje a schvaľuje rozpočet obce a záverečný účet, organizuje o ňom verejnú diskusiu,
- vykonáva správu miestnych daní a poplatkov
- usmerňuje ekonomickú činnosť v obci, najmä vydáva záväzné stanoviská k investičnej činnosti v obci, využitiu miestnych zdrojov, začatiu podnikateľskej činnosti právnických a fyzických osôb a zaujíma stanoviská k zámerom ich činnosti, ak sa týkajú záujmov obyvateľov obce
- vykonáva výstavbu, údržbu a správu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína, kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení, miestnych historických pamiatok a stavieb
- zabezpečuje verejnoprospešné služby (odvoz komunálneho odpadu a čistenie obce, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd)
- utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj utvára podmienky pre vzdelávanie, kultúru, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport
- utvára podmienky pre riadne zásobovanie obce a vykonáva nad ním dozor (povoľuje predajný a prevádzkový čas prevádzok)
- vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov obce a rozvoja obce
- zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje svoje rozpočtové a príspevkové organizácie a iné právnické osoby podľa osobitných predpisov
- organizuje hlasovanie obyvateľov obce o dôležitých otázkach života a rozvoja obce
- určuje štruktúru svojich orgánov a zamestnáva pracovníkov
- zabezpečuje verejný poriadok v obci
- vedie obecnú kroniku v slovenskom jazyku

- zabezpečuje ochranu kultúrnych pamiatok v rozsahu osobitných predpisov a dbá o zachovanie prírodných hodnôt
- spolupracuje s politickými stranami a politickými hnutiami vyvíjajúcimi v obci činnosť, ako aj záujmovými združeniami obyvateľov obce pri plnení úloh samosprávy, spolupracuje s podnikateľskými právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi v obci v záujme plnenia úloh obce spolupracuje s orgánmi štátu
- poskytuje orgánom štátu potrebné údaje pre jednotlivé evidencie vedené orgánmi štátu alebo pre úradné konania v rozsahu vymedzenom osobitnými zákonmi na plnenie úloh samosprávy obce, alebo ak to ustanovuje zákon, obec vydáva pre svoje územie všeobecne záväzné nariadenia
- financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, v rozsahu podľa osobitných predpisov, prípadne z cudzích zdrojov (účelová štátna dotácia, neúčelová štátna dotácia).¹

Orgánmi Obce sú:

- obecné zastupiteľstvo
- starosta obce

2.2 Začlenenie, poloha a rozloha obce

Obec Kolačkov je legislatívne zaradená do Prešovského samosprávneho kraja, okres Stará Ľubovňa. V minulosti patrila obec do Spišskej župy so sídlom v Levoči. Od okresného mesta Stará Ľubovňa je obec vzdialená 9 km, juhovýchodne cez obec Nová Ľubovňa.

Obrázok 2 Mapka územia VÚC Prešov

Zdroj: <http://www.eskan.sk/mapy/presovsky-kraj-rekreacia.html>

¹ Zákon o Obecnom zriadení - Zákon č. 369/1990 Zb.

Kataster obce Kolačkov sa nachádza v severnej časti Levočských vrchov pod južnými a východnými svahmi Levočskej vrchoviny a severnými svahmi Kolačkovského chrbta. Najvyšší vrch v Levočskom pohorí - Čierna hora (nadm. výška 1291 m n. m.) patrí do katastrálneho územia obce. V katastri obce vyviera niekoľko vodných prameňov. Na Ľubovnianskej lúke, pri vstupe do Levočských vrchov vyviera voda, ktorá je zložením vhodná pre kojcencov.

Katastrálne územie obce Kolačkov je v dotyku so susednými katastrálnymi územiami obcí Nová Ľubovňa, Lomnička, Jakubany, Hniezdne a územím mesta Podolínec.

Obrázok 3 Katastrálne územie obce Kolačkov

Zdroj: <https://maps.google.sk>

Členitý, stredne až hĺbkovo rezaný povrch územia tvorí centrálnokarpatský flyš s prevahou pieskocov. Jeho súčasťou je aj sírny prameň. Väčšina chotára je zalesená ihličnatým lesom. Prevládajú hnedé lesné pôdy. Na území sú nasledovné pôdne pomery: Skupina pôd – nivné pôdy. Ide o pôdy s procesom slabej tvorby a kumulácie humusu v dôsledku rušenia záplavami a aluviálnou akumuláciou so zvýšenou alebo periodicky zvýšenou hladinou podzemných vôd. Pôdny typ – fluvizem, pôdy s ochrickým A-horizontom z holocénnych fluviálnych sedimentov.²

² Zdroj: www.kolackov.eu

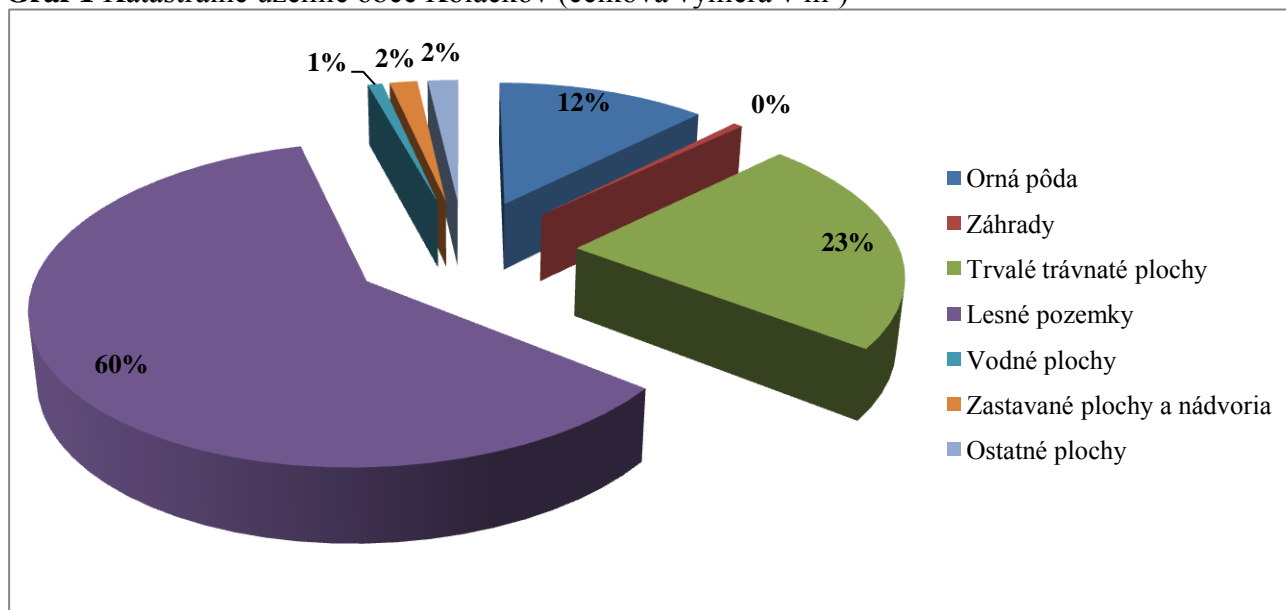
V roku 1952 sa časť katastrálneho územia obce Kolačkov stala súčasťou Vojenského obvodu Javorina (na základe Zákona 169/1949 Sb o vojenských újezdech, §1 odst. 1). Vojenský obvod Javorina slúžil najmä na výcvik tankových vojsk a protivzdušnej obrany, cvičenie sovietskych vojsk a ako sklad nadpočetnej techniky. Nariadením vlády SR bol Vojenský obvod Javorina 1. januára 2011 zrušený a územie bolo opätovne pridelené jednotlivým obciam, a aj obci Kolačkov (Nariadenie vlády Slovenskej republiky 455 z 1. decembra 2010 o zrušení Vojenského obvodu Javorina). Prinavrátením územia bolo katastrálne územie obce zväčšené o 8,79 km².

Tabuľka 1 Katastrálne územie obce Kolačkov

Katastrálne územie obce Kolačkov	Ostatná výmera (m ²)	Vrátený vojenský obvod Javorina (m ²)	Celková výmera KU (m ²)
Orná pôda	2 150 124,00	-	2 150 124,00
Záhrady	95 698,00	-	95 698,00
Trvalé trávnaté plochy	3 795 878,00	146 184,00	3 942 062,00
Lesné pozemky	1 923 261,00	8 560 564,00	10 483 825,00
Vodné plochy	133 884,00	16 537,00	150 421,00
Zastavané plochy a nádvoría	284 624,00	131,00	284 755,00
Ostatné plochy	247 451,00	65 078,00	312 529,00
	8 630 920,00	8 788 494,00	17 419 414,00

Zdroj: Katastrálny úrad Stará Ľubovňa

Graf 1 Katastrálne územie obce Kolačkov (celková výmera v m²)

Zdroj: Správa katastra Stará Ľubovňa

Najväčšiu časť územia sledovanej obce tvoria lesné pozemky (60%), pričom až 80 % z nich sa nachádzajú na území vráteného vojenského územia za obcou. Táto skutočnosť vytvára predpoklady a príležitosti pre podnikanie v lesnom hospodárstve, pestovaní a úprave drevných porastov. Trávnaté plochy (22%) a orná pôda (12%) sú v súčasnosti obhospodarované obyvateľmi obce alebo súkromne hospodáriacimi roľníkmi a vytvárajú príležitosti k farmárčeniu.

Centrum intravilánu obce leží v nadmorskej výške 648 m n. m. Obývaná časť obce sa rozprestiera po oboch brehoch Kolačkovského potoka, ktorý je jediným vodným tokom tečúcim obcou. Kolačkovský potok pramení v Levočských vrchoch, na severnom svahu Čiernej hory v nadmorskej výške okolo 1230 m n. m. V susednej obci Nová Ľubovňa sa Kolačkovský potok spája s riečkou Jakubjanka, vytvára rieku Ľubovnianka, ktorá sa v meste Stará Ľubovňa vlieva do rieky Poprad.

Kolačkovský potok nie je klasifikovaný ako vodohospodársky významný tok ani vodársky tok. Údaje o kvalite vody zodpovedajú všeobecným kvalitatívnym požiadavkám pre povrchové vody.

Obývaná časť obce Kolačkov sa delí na časti Gliník, Žimné, Uvoz a Rovienky, Pastovník a Rovienka.

2.3 História obce Kolačkov

Obec vznikla koncom 13. storočia na území, ktoré dal Ondrej III. Spišskej kapitule. V 13. storočí bola na území iba malá osada. Obec je doložená z roku 1361 ako Kolach, v priebehu stáročí bol názov obce menený na základe jazykových mutácií (jazyk poľský, maďarský, nemecký), no základ slova „Kolac“ zostal až do súčasnosti.

Poľnohospodárska, pastierska a drevorubačská obec bola známa výrobou dreveného náradia a výrobou súkna. V prvej polovici 19. storočia mala obec v prevádzke menší železný hámor, ktorý v 60. rokoch 19. storočia zanikol.

Približne v rokoch 1864 boli obyvatelia Kolačkova rozdelení na stavy podľa majetku – „stav pánsky“, „stav zemiansky“ a sedliaci bez majetku, teda žobráci alebo žoldáci.

Počas SNP operovali na území obce viaceré partizánske skupiny. Pri oslobodzovaní obce došlo k tuhému boju, v ktorom zahynulo 7 Nemcov a 1 ruský poručík. Obec bola oslobodená 24. januára 1945 jednotkami 320. gardového streleckého pluku.

V povojnovom období prišlo k spoločenským zmenám v obci, bol zavedený telefón, elektrická sieť (1955), miestny rozhlas, verejné osvetlenie, verejný vodovod (1993), boli postavené nové rodinné domy, základná škola, budova miestneho národného výboru (MNV), kultúrny dom (1974), miestne komunikácie, bola uskutočnená regulácia potoka a vystavané ďalšie objekty.³

³ Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. časť, Pamätná kniha Kolačkov, www.kolackov.eu

2.3.1 Kultúrne pamiatky obce Kolačkov

Do zoznamu nehnuteľných kultúrnych pamiatok patrí:

Rímsko – katolícky kostol sv. Michala archanjela, postavený okolo r. 1300 ako gotický, neskôr prestavaný a klasicisticky upravený po r. 1787. Kostol je jednodod'ový s obdĺžnikovým presbytériom. Na západnej strane je pôvodný gotický portál s kamenným ostením zo 14. stor. Klasicisticky upravená veža má zvoncovú prilbu s malou kupolkou. Na jednom z oporných stĺpov je neskororenesančný epitaf s erbami z r. 1612. Hlavný oltár pochádza z 2. tretiny 17. stor., ranobarokový, obnovený a doplnený novšími sochami. Do zoznamu kultúrnych pamiatok sú zapísané niektoré artefakty nachádzajúce sa v Rímsko – katolíckom kostole sv. Michala archanjela, napr. hlavný oltár, bočný oltár sv. Anny - pseudogotický, kazateľnica, a iné.

Medzi historické zaujímavosti obce patria cintoríny, kalvária, sochy a kaplnky.

Kaplnka sv. Jána Nepomuckého - postavená v 19. storočí. Kaplnka je zasvätená mučeníkovi katolíckej cirkvi a jednému z patrónov českej zeme.

Socha sv. Terezy – sa vypína na Kopanej droge. Dominantnú sochu dal postaviť v roku 1941 Jozef Dragoš - Alžbetínčan, kňaz pôsobiaci v obci.

Pamätníky zomrelým v 1. a 2. svetovej vojne v parku pri kostole.

Kalvária – na svahu kopca Grapa. Výstavba bola realizovaná v r. 1947 (kňazom Jozefom Dragošom – Alžbetínčanom), kaplnky boli vysvätené v r.1950. Kaplnky krížovej cesty sú usporiadané v dvoch radoch za sebou, prepojené chodníkom postupujúcom prudkým svahom. Sochárske reliéfy výjavov sú zasadené do jednoduchých kaplniek, pútnici vystupujú po serpentínovom chodníku až k vrcholovej kaplnke, pred ktorou sú tri kríže.

Židovský cintorín – na kopci Pod gurami. Cintorín je obcou upravovaný, teraz už bez pomníkov a schátralý. V minulosti boli na tomto cintoríne pochovávaní Židia z okresu. Od skončenia druhej svetovej vojny je tento cintorín nepoužívaný.

Dva staré cintoríny – v časti Potok (r.1810). Na území cintorína sa nachádza kríž z roku 1823. Na starom cintoríne bolo pochovaných 7 vojakov z 2. svetovej vojny, ktorých pozostatky boli preložené na Vojenský cintorín do Važca.

2.3.2 Významné osobnosti obce Kolačkov

Na celkovom rozvoji obce sa podieľali osobnosti, ktoré sa v Kolačkove narodili, žili, pôsobili alebo svojou činnosťou výrazne zasiahli do napredovania obce a jej obyvateľov. Nasledovný zoznam je zoradený chronologicky, uvádza mená a zameranie najvýznamnejších osobností obce Kolačkov.

Jozef Dragoš - Alžbetínčan (*1909 Kravany – † 1977 Rím) - kňaz, spisovateľ a národovec. Od roku 1940 – 1949 bol správcom farnosti Kolačkov, zakladateľ potravinárskeho družstva, pripravil zregulovanie Kolačkovského potoka, postaral sa o rekonštrukciu kaplnky sv. Jána Nepomuckého, dal postaviť sochu sv. Terezky a pamätník občanom zomrelým v 1. sv. vojne, zaslúžil sa o výstavbu kultúrneho domu, hasičskej zbrojnice a nadstavbu poschodí budovy farského úradu. V roku 1947 začal stavať Kalváriu na kopci Grapa v západnej časti intravilánu obce, sám si na streche fary vyrábala elektrický prúd a okolo r. 1950 zaviedol v Kolačkove rozhlas po drôte. Staral sa o vzdelanie a duchovný rozvoj farnosti. Pri príležitosti 100-tého výročia jeho narodenia bol v auguste 2009 odhalený pomník Jozefa Dragoša (pri rímskokatolíckom Kostole sv. Michala).

Ignác Kojda (* 1873, Pekielnik, Poľsko - †1917 Kolačkov), kňaz, zberateľ ľudových piesní, prísloví, porekadiel, zvykosloví, povier a povestí z Oravy a Spiša, národný buditeľ. V Kolačkove v r. 1905-1917 pôsobil ako administrátor. Patril medzi národných buditeľov a vlastivedných pracovníkov. Spolupodieľal sa na druhom slovenskom preklade celého Svätého Písma – konkrétne Starého Zákona, ktorý vyšiel ako podielové knihy Spolku svätého Vojtecha (spoluprekladatelia Vojtaššák, Ján Dorník, Štefan Kofrita a Viktor Milan - Prvé dve knihy Starého Zákona vyšli v roku 1915, ostatné až po vojne, v rokoch 1922 – 1926). Základom prekladu bola Vulgáta (latinský preklad Biblie).

Michal Chlebák (* 1818, Kolačkov - † 1875 Stará Ľubovňa) - publicista, prekladateľ, prozaik, ľudovovýchovný pracovník predstavujúci mladú generáciu bernolákovcov pôsobiacich na východnom Slovensku, zakladateľ spolkov miernosti na Spiši. Literárne sa orientoval na písanie ľudových, mravoučných a zábavno – poučných rozprávok pre deti a dospelých, ale publikoval a rozoberal hospodárske, sociálne, spoločenské a literárne otázky predovšetkým v štúrovských Slovenských národných novinách. V činnosti Michala Chlebáka treba kladne hodnotiť jeho snahu o zjednotenie bernolákovcov a štúrovcov v slovenskom národnom hnutí v záujme ďalšieho prehĺbenia obrodeneckej ideológie a rozvoja národného života Slovákov.

2.4 Demografia územia

Demografická štatistika sledovaného územia zabezpečuje zber a spracovanie údajov, ktoré sú potrebné pre domácich užívateľov aj pre inštitúcie. Z predmetu poznávania demografie vyplýva prepojenie na ďalšie vedné disciplíny (biológia, psychológia, lekárske vedy, geografia, etnografia, sociológia, ekonómia) ako aj významný vplyv demografických procesov na fungovanie ľudskej spoločnosti. Záujem sústreďujeme na demografiu najmä v súvislosti s rodinnou politikou, so systémom sociálnej politiky a aplikácie poznatkov v oblasti územného plánovania. Spracovanie a triedenie demografických údajov sú pre potreby dokumentu postačujúce.

Tabuľkové a grafické časti v PHSR sú zamerané na spracovanie údajov a demografických analýz, no nevenujú sa štúdií a vývoju demografických teórií a ani demografickým modelom.

Demografia územia obce Kolačkov sa zaoberá štúdiom reprodukcie populácie, kde predmetom sú udalosti a procesy súvisiace s populáciou v obci počas sledovaného obdobia. Rozdelenie obyvateľstva podľa určitého spoločného znaku vytvára konkrétnu populačnú štruktúru. K základným demografickým štruktúram patrí pohlavná a veková štruktúra, ktoré významne ovplyvňujú jednotlivé demografické procesy - pôrodnosť, úmrtnosť, potratovosť, sobášnosť, rozvodovosť, migráciu atď. Reprodukčné správanie ovplyvňujú i ďalšie štruktúry – rodinný stav, vzdelanie, národnosť a náboženské vyznanie.

Údaje boli získané zo zdrojov Kroniky obce, obecných záznamov a štatistických zisťovaní Štatistickým úradom SR.

Posledné sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 bolo súčasťou celosvetového programu populačných a bytových cenzov, ktorý v spolupráci s Eurostatom koordinovala OSN. Pre členské štáty Európskej únie bolo sčítanie obyvateľov, domov a bytov povinné⁴.

Tabuľka 2 Počet obyvateľov v obci

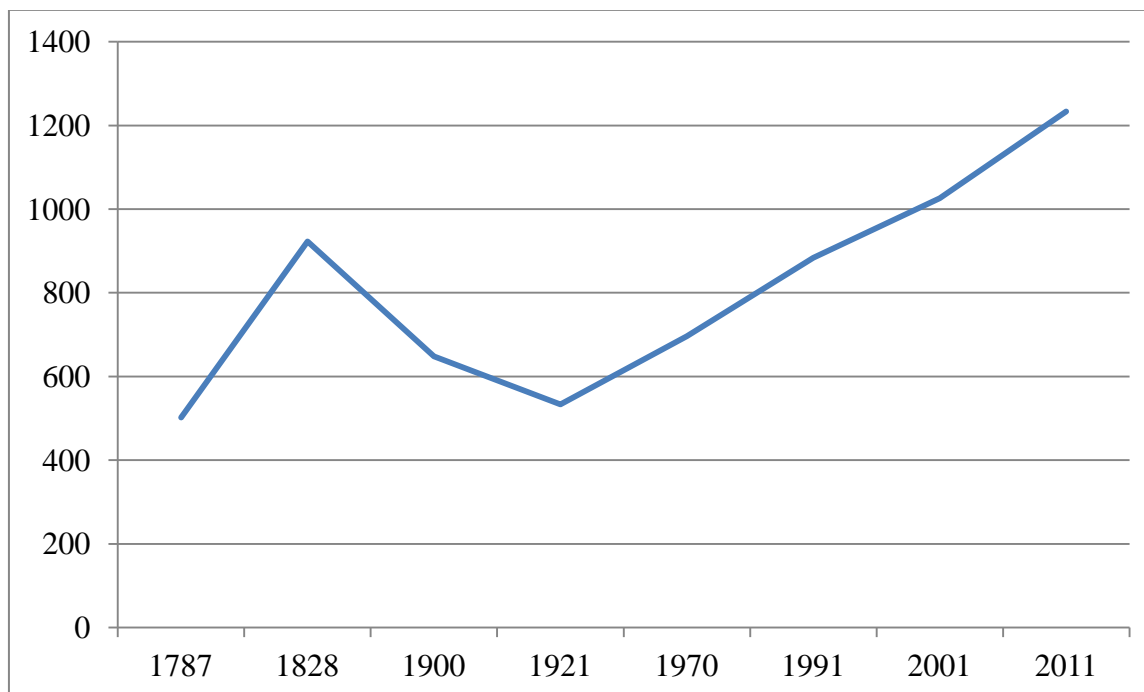
Rok sčítania	Počet domov	Počet obyvateľov	Počet mužov	Počet žien
1787	72	502	neznáme	neznáme
1828	127	923	neznáme	neznáme
1900	neznáme	648	neznáme	neznáme
1921	118	533	neznáme	neznáme
1970	neznáme	696	neznáme	neznáme
1991	174	884	461	423
2001	187	1026	529	497
2011	210*	1233	648	585

Zdroj: *predpokladaný údaj - Obecný úrad Kolačkov, Štatistický úrad, pracovisko Prešov

⁴ Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 sa konalo na celom území Slovenskej republiky 21. mája 2011.

Graf 2 Vývoj počtu obyvateľov v obci Kolačkov

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov, Štatistický úrad, pracovisko Prešov

Vývoj počtu obyvateľov v minulosti neprebíhal plynulo. Vplývali naň predovšetkým nedostatok zdrojov obživy, epidémie, emigrácie, vojny, sociálne a hospodárske pomery. Pre minulé obdobie územia obce Kolačkov je charakteristická hospodárska zaostalosť, nízka životná úroveň a zlé sociálne podmienky obyvateľov. Za týchto okolností bola od polovice 19. storočia a začiatkom 20. storočia síce vysoká natalita, ale aj pomerne vysoká úmrtnosť, takže hodnota prirodzeného prírastku bola relatívne nízka. Po roku 1921 na vývoj počtu obyvateľov pôsobili najskôr pozitívne okolnosti ako ukončenie 1. sv. vojny a vznik ČSR. Po ukončení vojny stúpla sobášnosť, čo následne vyvolalo zvýšenú pôrodnosť, ktorá sa nezastavila. Počet obyvateľov sledovanej obce od konca 1. svetovej vojny narastá, napriek iným slovenským a svetovým trendom.

Pomer mužov a žien nie je podľa svetového priemeru. Podľa zistených údajov je v obci Kolačkov približne 52 % mužov a približne 48 % žien. K narastajúcemu počtu obyvateľov narastá aj počet domov. Údaj počtu domov z roku 2011 je určený na základe obecných zistení, vzhľadom nezverejnené výsledky cenzu za rok 2011.

Tabuľka 3 Vekové skupiny obyvateľstva

Ukazovateľ	1991	2001	2011
Počet obyvateľov	884	1026	1233
Predproduktívny vek (0-14) spolu	300	338	377
Predproduktívny vek (0-14) muži	157	175	191
Predproduktívny vek (0-14) ženy	143	163	186
Produktívny vek (15-59) spolu	458	555	708
Produktívny vek (15-54) ženy	204	251	316
Produktívny vek (15-59) muži	254	304	392
Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu	126	132	156
Poproduktívny vek (55+ ženy)	76	82	98
Poproduktívny vek (60+ muži)	50	50	58

Zdroj: Štatistický úrad, pracovisko Prešov

Podľa ekonomickej aktivity rozlišujeme tri vekové skupiny:

- predproduktívny, predreprodukčný vek (obyvatelia 0–14 roční) je vek, v ktorom obyvateľstvo ešte nie je ekonomicky aktívne
- produktívny, reprodukčný vek (obyvatelia 15–64 roční) je vek, v ktorom je väčšina obyvateľstva ekonomicky aktívna
- poproduktívny, poreprodukčný vek (obyvatelia vo veku 65 rokov a viac) je vek, v ktorom väčšina obyvateľstva už nie je ekonomicky aktívna⁵

Zatiaľ čo v poreprodukčnej – poproduktívnej skupine jednoznačne prevládajú ženy, čo je spôsobené jednak už mužskou úmrtnosťou ako i celkovým starnutím populácie, v reprodukčnom – produktívnom veku zaznamenávajú prevahu muži.

Podiel predreprodukčnej zložky však pomaly postupne klesá. Zatiaľ čo v roku 1991 tvorila veková kategória obyvateľstva do 14 rokov 34 %, v roku 2001 už 33 %, a v roku 2011 tvorila 30 % obyvateľstva obce Kolačkov. Ďalšie dve vekové skupiny obyvateľstva zaznamenali (reprodukčná a poreprodukčná) zvýšenie podielu, aj keď v roku 2011 zaznamenávame pokles na 12 % obyvateľstva poproduktívneho veku.

⁵ Záväzným dokumentom na vykonanie sčítania v roku 2011 sa stalo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008, podľa ktorého sa malo sčítanie obyvateľov, domov a bytov uskutočniť po prvý raz v histórii v celej Európskej únii v tom istom roku s využitím rovnakých, respektíve porovnateľných definícií zisťovaných údajov. Právnym rámcom pre sčítanie 2011 v Slovenskej republike sa stal zákon č. 263/2008 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 z 18. júna 2008. Podľa tohto zákona za prípravu, priebeh a vykonanie sčítania zodpovedal Štatistický úrad SR, ktorý túto akciu mimoriadneho významu riadil v súčinnosti s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy, obvodnými úradmi, obcami a vyššími územnými celkami.

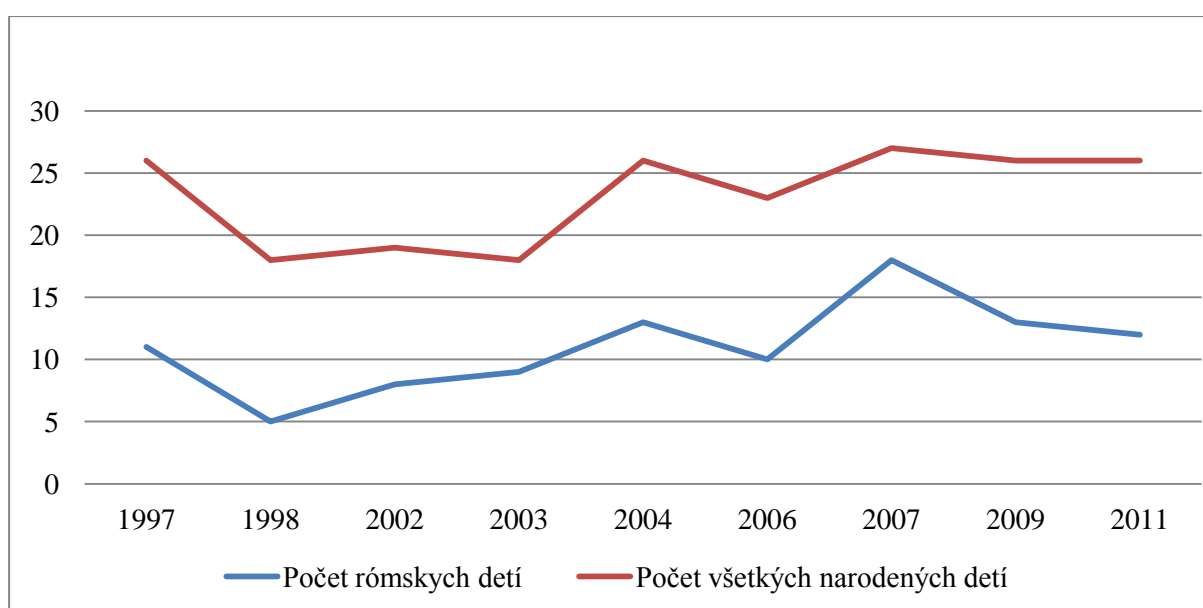

Tabuľka 4 Vývoj počtu narodených detí v obci Kolačkov

Počet detí narodených	1997	1998	2002	2003	2004	2006	2007	2009	2011
Počet všetkých detí narodených	26	18	19	18	26	23	27	26	26
Počet rómskych detí	11	5	8	9	13	10	18	13	12

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Graf 3 Vývoj počtu narodených detí v obci Kolačkov

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Údaje vývoja počtu detí boli získané zapísaním narodenia dieťaťa v matrike (Nová Ľubovňa) a zo záznamov na obecnom úrade v Kolačkove.

Z hľadiska reprodukcie obyvateľstva má mimoriadny význam počet narodených. Ovplyvňuje ho však veľkosť sledovanej populácie a aj veľkosť časovej jednotky, v ktorej sa počet narodených zisťuje.

V obci Kolačkov môžeme dlhodobo sledovať priaznivú populačnú klímu vzhľadom na nárast počtu narodených detí, ako aj ostatných ukazovateľov plodnosti. Počet narodených detí sa už od roku 2004 pohybuje v priemere na počte 26 detí ročne.

Krivka počtu detí narodených v osade (rómske deti) kopíruje krivku všetkých detí narodených v obci. Počet detí narodených matkám v osade tvorí priemerne 50 % všetkých detí narodených v obci.

Tabuľka 5 Zloženie obyvateľstva podľa náboženského vyznania

Rok		1921		1991		2001		2011	
Počet obyvateľov			%		%		%		%
Náboženské vyznanie	Rímskokatolícke	527	98,87	872	98,64	934	91,00	1122	91,00
	Evanjelické	2	0,38	1	0,10	0	0,00	0	0,00
	Gréckokatolícke	3	0,56	9	1,07	22	2,11	26	2,11
	Bez vyznania	0	0,00	1	0,10	1	0,08	1	0,08
	Nezistené	1	0,19	1	0,10	70	6,81	84	6,81

Zdroj: Štatistický úrad, pracovisko Prešov

Náboženstvo na Slovensku je prevažne kresťanské. Kresťania svoju vieru praktizujú v každodennom živote, navštevujú bohoslužby a angažujú sa v kresťanských aktivitách. Zverejnené údaje potvrdzujú, že najpočetnejšou registrovanou cirkvou u nás je rímskokatolícka cirkev (62 % obyvateľov nezisteného obyvateľov Slovenska). Viac ako 90 % obyvateľov sledovanej obce sú členmi rímskokatolíckej cirkvi. Počet členov rímskokatolíckej cirkvi v posledných desaťročiach zaznamenal mierny pokles. Mierne sa zvýšil a postupne narastá počet vyznania.

Tabuľka 6 Zloženie obyvateľstva podľa národnosti

Rok		1991		2001		2011	
Počet obyvateľov			%		%		%
Národnosť	Slovenská	786	88,91	1025	99,61	1142	92,62
	Rómska	98	11,09	0	0,00	3	0,24
	Česká	0	0,00	1	0,10	0	0,00
	Ukrajinská	0	0,00	0	0,00	1	0,08
	Rusínska	0	0,00	0	0,00	2	0,16
	Poľská	0	0,00	1	0,10	2	0,16
	Nezistené	0	0,00	2	0,19	83	6,73

Zdroj: Štatistický úrad, pracovisko Prešov

Najviac zastúpená národnosť v roku 2011 je slovenská, v absolútnych číslach hovoríme o 1142 Slovákoch. K nezistenej národnosti sa prihlásilo 83 obyvateľov. Veľmi málo početnou skupinou sú podľa záznamu Rómovia. Napriek údajom sa predpokladá, že percentuálne zastúpenie Rómskej národnosti v populácii obce Kolačkov je početnejšie. Na základe údajov štatistického zisťovania v r. 2011 sa môžeme opierať o údaje používania materinského jazyka. V porovnaní s minulým obdobím zaznamenávame nárast občanov, ktorí nie sú Slovenskej národnosti.

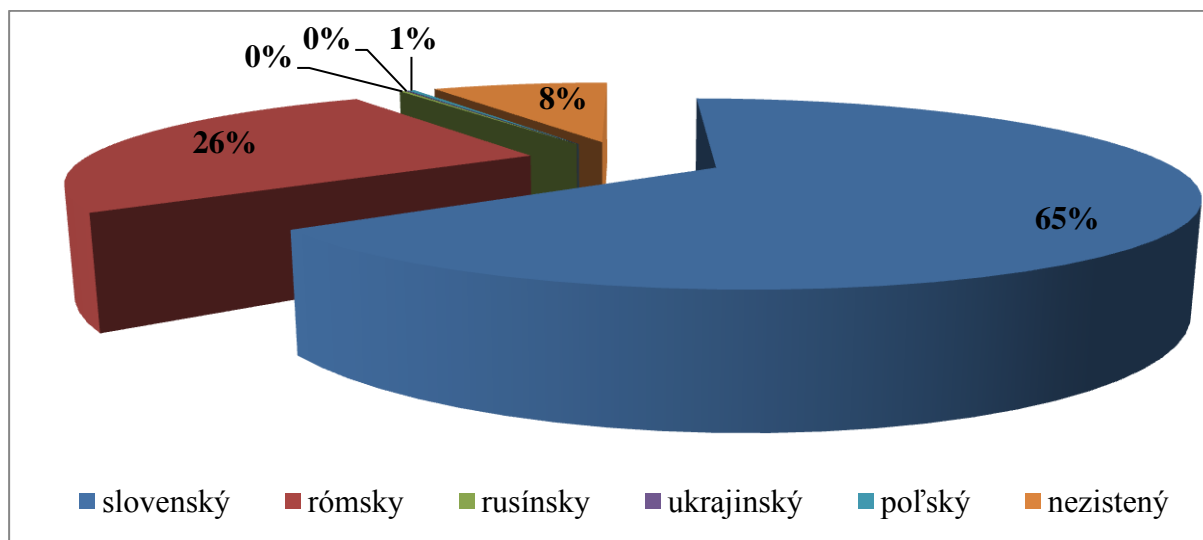

Tabuľka 7 Zloženie obyvateľstva podľa používania materinského jazyka

Celkový počet obyvateľov		1233	%
Materinský jazyk	slovenský	801	64,96
	rómsky	322	26,12
	rusínsky	3	0,24
	ukrajinský	1	0,08
	poľský	4	0,32
	nezistený	102	8,27

Zdroj : <http://www.scitanie2011.sk/wp-content/uploads/obce-v1materinsk%C3%A9ho-jazyka.pdf>

Graf 4 Zloženie obyvateľstva podľa používania materinského jazyka

Zdroj : <http://www.scitanie2011.sk/wp-content/uploads/obce-v1materinsk%C3%A9ho-jazyka.pdf>

Materinským jazykom najčastejšie označujeme prvý jazyk, ktorý sme sa naučili vo svojom živote od svojej matky alebo najlepšie ovládaný jazyk. Slovenský materinský jazyk používa 801 obyvateľov obce. Prítomnosť osôb hovoriacich materinským jazykom iným ako slovenským naznačuje možný problém v začlenení sa do školských povinností. Rómskym jazykom hovorí 26,12 % obyvateľov obce, teda 322 obyvateľov. Iným, teda nezisteným jazykom rozpráva 102 obyvateľov.

Zvýšený počet občanov nezistenej národnosti a zaznamenaním vyššieho údaju nezisteného materinského jazyka môžeme dospieť k názoru, že nezistený jazyk je rómsky. V obci používa jeden občan ukrajinský jazyk ako svoj materinský.

2.5 Charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce

Obec Kolačkov patrí veľkostnou štruktúrou od roku 2011 medzi stredné obce (nad 1 000 obyvateľov).

V rámci vlastného územia zabezpečuje obec základné infraštruktúrne vybavenie - bývanie, školstvo 1. stupňa a základné obchodné služby.

V rámci spádového územia je v blízkej obci Nová Ľubovňa (5 km) a v meste Stará Ľubovňa (8 km) zabezpečovaná následná infraštruktúra - školstvo 2. stupňa, zdravotníctvo, kultúrne a športové zariadenia a stredné školstvo. Administratívnym centrom sledovaného územia je okresné mesto Stará Ľubovňa, kde sú zastúpené administratívne inštitúcie, sociálne a finančné služby, vyššie športové a kultúrne služby.

Tabuľka 8 Charakteristika stavu vybavenosti obce

Ukazovateľ	Poznámka
Pošta	v Novej Ľubovni (5 km)
Verejný vodovod	využíva 65 % obyvateľov
Verejná kanalizácia	nedobudovaná časť
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	65 % napojených domov, 5 % vlastný septik, 30 % obyvatelia osady bez napojenia
Rozvodná sieť plynu	50 % napojených domov
Najbližšia zastávka vlakov osobnej dopravy	9 km od obce v Starej Ľubovni
Autobusová zastávka	3 zastávky v obci, BUS Karpaty
Verejné osvetlenie	po výmene svietidiel za úsporné
Odvoz komunálneho odpadu	podľa požiadaviek občana, EKOS s.r.o.
Obecné kompostovisko	pod čističkou, pod správou obce
Separácia odpadu	komodity papier, sklo, plast
Matričný úrad	Nová Ľubovňa
Stavebný úrad	Stará Ľubovňa
Farský úrad	Rímskokatolícky Spišskej diecézy
Hasičská zbrojnica	DHZ, vybavená dostatočne
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Stará Ľubovňa
Sídlo Obvodného úradu	Stará Ľubovňa

Zdroj: vlastný výskum

2.5.1 Technická infraštruktúra

Vstup do obce je riešený cestou III. triedy zo Starej Ľubovne, cez obec Nová Ľubovňa. Cestná komunikácia vedie stredom obce Kolačkov na jej protilahlú stranu, končiac v kolačkovských lesoch (vrátený VO Javorina). Na štátnej ceste III. triedy má obec vybudované tri mosty. Stav komunikácie bol narušený povodňou v júni roku 2010, ktorá poškodila komunikáciu vedúcu do obce, avšak v roku 2011 bola komunikácia rekonštruovaná.

K technickej infraštruktúre obce sa radia miestne komunikácie v celkovej dĺžke 19 km (3 km prašné, 14 km prašné v extraviláne a 2 km bezprašné).

Cestnú hromadnú dopravu zabezpečuje autobusová doprava spoločnosti BUS Karpaty Stará Ľubovňa s troma zástavkami v obci.

Železničná trať cez obec nevedie.

Verejné osvetlenie je riešené vo všetkých obývaných častiach obce. Počas obdobia rokov 2006 – 2010 boli osvetľovacie telesá vymenené za úsporné.

Verejný rozhlas je vybudovaný v celej obytnej časti obce.

Územie v katastrálnych hraniciach obce je zásobované elektrickou energiou odbočkami z 22 kV vzdušných vedení č. 145 z rozvodne Kolačkov a č. 213 z rozvodne Jakubany. Vedenia sú lanami AlFe, na betónových stožiaroch, vo vyhovujúcom technickom stave.

Verejný vodovod je dostupný všetkým obyvateľom obce, avšak nie všetci obyvatelia obce sú na verejný vodovod napojení. Výnimkou je rómske etnikum žijúce v osade.

Obec je napojená na verejnú kanalizáciu. Na kanalizáciu je napojených 65% občanov, vlastný septik má 5 % občanov. Ostatní občania nemajú riešenú kanalizáciu (cca 30 % obydli v osade).

Vykurovanie domácností plynom využíva 50 % obyvateľov obce.

Obecné budovy a budovy verejne využívané občanmi sú napojené na všetky inžinierske siete (kultúrny dom, základná a materská škola, jedáleň).

2.5.2 Bývanie v obci Kolačkov

Zastavané územie obce disponuje základnou infraštruktúrou - vodovod, elektrina, plyn, sčasti kanalizácia, pokrytie signálom všetkých mobilných operátorov, providermi internetu, TV signálom.

Obec Kolačkov má vidiecky charakter zástavby s výraznou prevahou rodinných domov. Väčšina obyvateľov býva vo vlastných rodinných domoch v centrálnej a okrajovej časti obce v existujúcej individuálnej výstavbe rodinných domov. V obci bývajú mladé rodiny v troch nových bytových domoch (3 x 16 bytov) a rôznych obydliach v osade.

Súčasná výstavba nestačí kryť potreby bývania, preto je nutná kompletná vybavenosť technickou infraštruktúrou v nových lokalitách obce.

Tabuľka 9 Bytová výstavba obce

Rok sčítania/ukazovateľ	1991	2001	2011
Domy spolu	174	187 ⁶	210 ⁶
Trvale obývané domy spolu	174	166	186 ⁶
Bytové domy	0	1	3
Chatrče v osade	KPSS	45	57

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Počet legálne postavených rodinných domov určených na bývanie narastá, čo však nepokrýva potreby dnešných mladých rodín. Sčasti boli naplnené potreby výstavbou troch bytových domov.

V osade narastá počet chatrčí - bez tečúcej vody, elektriny, kanalizácie. Tieto domy sú postavené na pozemku súkromnej osoby bez povolení a legalizácie stavieb. Bytovou otázkou osady sa zaoberá KPSS.

2.5.3 Sociálna infraštruktúra a zdravotníctvo

Obyvateľom obce Kolačkov poskytuje základnú zdravotnícku starostlivosť všeobecný lekár v Novej Ľubovni alebo v Starej Ľubovni, detský lekár a stomatológ v Novej Ľubovni. Špeciálnu a ústavnú zdravotnú starostlivosť poskytujú zdravotné strediská v Starej Ľubovni a Ľubovnianska nemocnica n.o.. Najbližšie lekárenské služby poskytujú lekárne v meste Stará Ľubovňa.

Ambulantná a ústavná zdravotná starostlivosť je poskytovaná vo nemocnici s odborným zameraním :

- všeobecná a špecializovaná ambulantná zdravotná starostlivosť
- ústavná zdravotná starostlivosť
- stacionáre
- spoločné vyšetrovacie a liečebné zložky
- ústavná pohotovostná služba
- dopravná zdravotná služba

⁶ Údaj Počet RD/2001 v počte 187 zahŕňa aj počet chatrčí v osade. Údaj počet RD/2011, ako aj údaj Trvale obývané domy 2011 je určený odhadom, v čase spracovania PHSR neboli ešte vyhodnotené údaje Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011.

2.5.4 Školstvo

V obci pôsobí Základná škola s materskou školou. Na predprimárne vzdelávanie v materskej škole sú prijímané spravidla deti od troch do šiestich rokov. Materská škola zabezpečuje výchovu a vzdelávanie detí v predškolskom veku, dopĺňa rodinnú výchovu o výchovno-vzdelávaciu činnosť zameranú na všestranný rozvoj osobnosti dieťaťa. Súčasťou predškolskej výchovy je aj príprava dieťaťa na povinnú školskú dochádzku. Do materských škôl sa prednostne prijímajú deti, ktoré dovŕšili päť rokov veku a deti, ktoré majú odloženú povinnú školskú dochádzku.

Program primárneho vzdelávania (1. stupňa základnej školy) zabezpečuje hladký prechod z predškolského vzdelávania a z rodinnej starostlivosti na školské vzdelávanie, zároveň má pripraviť žiakov na samostatnú prácu aj na prácu v skupine. Po dôkladnej špeciálnopedagogickej a psychologickkej diagnostike žiakov a vytvorením tímu učiteľov s pedagogickou spôsobilosťou bolo nutné zriadiť špeciálne triedy v ZŠ.

Prvá škola bola v obci založená v roku 1816. Súčasná budova bola začatá v školskom roku 1970/71 s 5 triedami, telocvičňou a bytovým domom pre učiteľov.

Od školského roka 2000/01 je plne funkčný iba 1. stupeň (1. – 4. ročník), žiaci po ukončení 4. ročníka navštevujú základné školy v okolí, najmä v Novej Ľubovni (5. – 9. ročník). Vzhľadom na veľký počet prichádzajúcich rómskych žiakov, z dôvodu nedostatočných priestorov je v škole aplikovaná dvojzmenná vyučovacia prevádzka (2 týždne doobeda, 2 týždne poobede).

V školskom roku 2001/02 bola uskutočnená plynofikácia školy. Po zmene legislatívnych procesov je súčasný názov školy Základná škola s materskou školou Kolačkov (od 1. júla 2002). Súčasťou školy je školská telocvičňa s výmerou cca 445 m² cvičnej plochy. Stravovanie žiakov zabezpečuje školská jedáleň pri ZŠ.

Žiaci sa zapájajú do školských a mimoškolských činností, okresných a krajských súťaží, kde získavajú ocenenia a reprezentujú základnú školu a obec Kolačkov. Záujem školy smeruje tiež k organizácii voľného času žiakov mimo vyučovací čas v podobe krúžkovej činnosti.

Počet žiakov navštevujúci školské zariadenie v obci je dlhodobo nad priemerom vývoja počtu žiakov v SR. Počet detí sa zvyšuje a od roku 2001, v podstate neklesol pod počet 100 detí. Na základe zistení vieme konštatovať, že tento stav sa nezmení najbližších 5 rokov. Zaznamenávame zvýšený počet špeciálnych tried v základnej škole oproti počtu bežných tried.

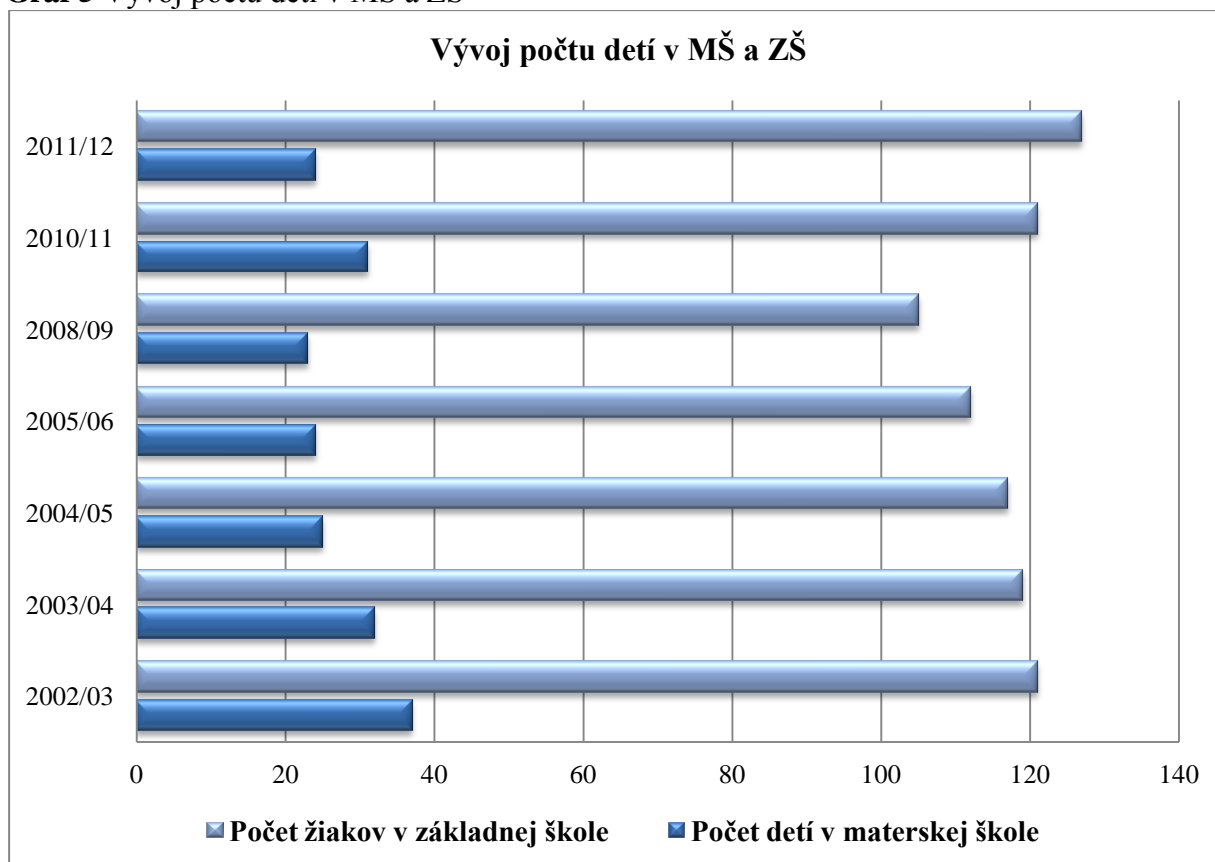

Tabuľka 10 Vývoj počtu detí v MŠ a ZŠ

Školský rok	Počet detí v materskej škole	Počet žiakov v základnej škole	Počet tried v základnej škole	Počet špeciálnych tried v základnej škole
2002/03	37	121	neuvadené	5
2003/04	32	119	neuvadené	neuvadené
2004/05	25	117	neuvadené	neuvadené
2005/06	24	112	3	5
2008/09	23	105	2	8
2010/11	31	121	4	8
2011/12	24	127	3	8

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Graf 5 Vývoj počtu detí v MŠ a ZŠ

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

2.5.5 Občianska infraštruktúra

V rámci inštitúcií a spoločenských organizácií sú činné v obci Zemiansko – urbárske pozemkové spoločenstvo, Farský úrad Kolačkov, Základná škola s materskou školou, Obecný úrad Kolačkov a funkčná knižnica na obecnom úrade.

Nezastupiteľnú úlohu v živote obce majú aj občianske združenia :

- Jednota dôchodca Slovenska
- Dobrovoľný hasičský zbor
- Slovenský zväz protifašistických bojovníkov
- Folklórna skupina Javorina o.z.
- Ochoťnícka skupina
- Ľudové hudby - Kollárovci, Zamiškovci, Bratia Zamiškovci, Galaxy band, Asfaltis

Obec v spolupráci s organizáciami uskutočňuje pre svojich občanov mnohé aktivity a spoločenské udalosti.

Občania obce majú k dispozícii športové plochy a futbalové ihrisko. Počas zimných mesiacov je pri vstupe do obce prebudované futbalové ihrisko na ľadovú plochu.

Športové plochy sú využívané pri príležitosti stretnutia rodákov pod názvom Deň úcty k domovu (každoročne posledná augustová nedeľa).

Informácie o obci možno nájsť v Kronike obce Kolačkov (Pamätná kniha), v Kronike Základnej školy s materskou školou Kolačkov, v kronikách Farského úradu v Kolačkove, v okresnom archíve v Starej Ľubovni a v archíve v Levoči.

Členstvo obce

Obec Kolačkov je partnerským členom organizácií :

- ZMOS (Združenie miest a obcí Slovenska)
- Ľubovnianske regionálne združenie (ĽRZ)
- Mikroregión Ľubovnianska
- Mikroregión Regiónu Tatry

2.6 Zamestnanosť a hospodárska činnosť

Nezamestnanosť je vážny problém, ktorý sa premieta do všetkých oblastí tak sociálnej politiky ako aj ostatných politík. Miera nezamestnanosti v SR, nech už ju určujeme akokoľvek, je najvyššia zo všetkých krajín V4, a stále stúpa. Komparatívna nevýhoda SR tkvie predovšetkým v demografickej štruktúre obyvateľstva, prehlbujúcej sa platobnej neschopnosti podnikov, v nízkom objeme zahraničných investícií a v nízkych výdavkoch na vzdelávanie, osobitne na vyššie vzdelávanie. Hlavný problém tkvie v hospodárskej politike štátu, v nízkej konkurencie schopnosti a v zlých podnikových stratégiách.

Tabuľka 11 Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Stará Ľubovňa

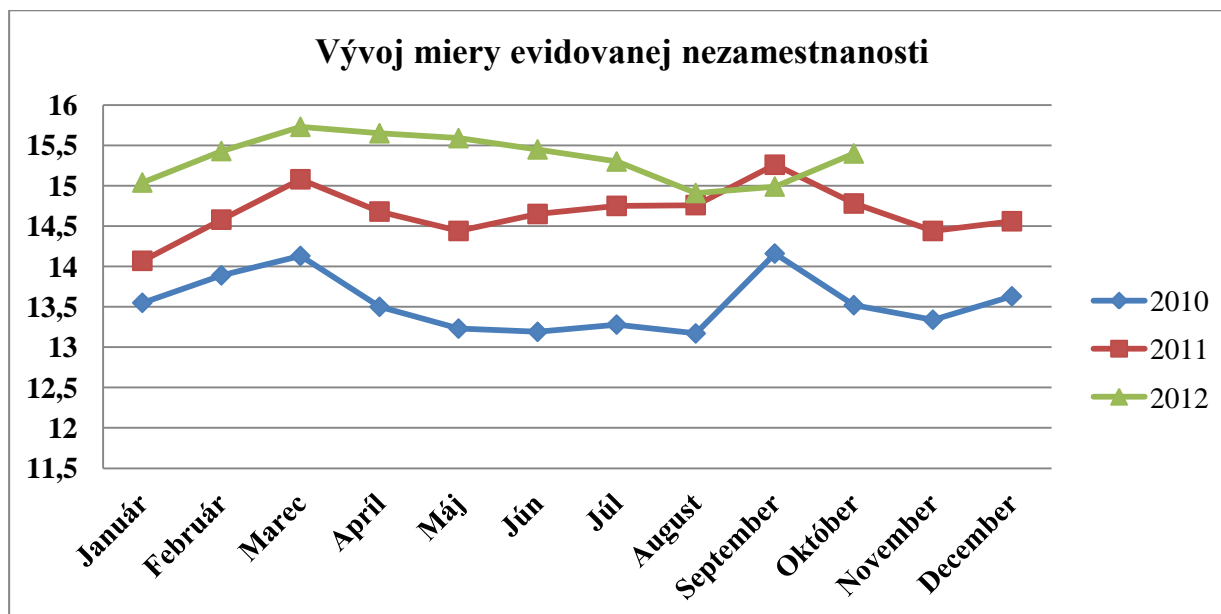
Rok	2010			2011			2012*		
EAO*	23567			23761			23809		
Mesiac	Počet UoZ*	Disp.* UoZ	MEN (%)	UoZ*	Disp. UoZ*	MEN (%)	UoZ*	Disp. UoZ*	MEN (%)
1	4006	3193	13,55	4053	3342	14,07	4183	3580	15,04
2	4112	3274	13,89	4159	3464	14,58	4245	3673	15,43
3	4158	3329	14,13	4248	3583	15,08	4259	3744	15,73
4	3962	3181	13,5	4057	3489	14,68	4140	3725	15,65
5	3893	3118	13,23	3900	3432	14,44	4104	3713	15,59
6	3865	3109	13,19	3903	3482	14,65	4104	3678	15,45
7	3845	3129	13,28	3914	3505	14,75	4046	3642	15,30
8	3720	3103	13,17	3881	3506	14,76	3958	3550	14,91
9	3921	3337	14,16	3997	3625	15,26	4014	3569	14,99
10	3797	3187	13,52	3932	3512	14,78	4144	3666	15,40
11	3798	3145	13,34	3930	3430	14,44			
12	3883	3213	13,63	3981	3460	14,56			

*Vysvetlenie skratiek : EAO - ekonomicky aktívne obyvateľstvo UoZ - uchádzač o zamestnanie, Disp.UoZ - disponibilný uchádzač o zamestnanie

Zdroj: http://www.upsvarsl.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=108&Itemid=90

*Poznámka: Z dôvodu prechodu na nový informačný systém služieb zamestnanosti sú zverejnené štatistiky za rok 2012 predbežné.

Graf 6 Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti okresu Stará Ľubovňa

Zdroj: http://www.upsvarsl.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=108&Itemid=90

Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Stará Ľubovňa bola k 31. 10. 2012 15,40%, čo znamená v absolútnych číslach 4 144 disponibilných uchádzačov.

Občanov v produktívnom veku možno rozčleniť na ekonomicky aktívne alebo ekonomicky neaktívne obyvateľstvo. Medzi ekonomicky aktívne obyvateľstvo sa radia pracujúce osoby a nezamestnané osoby aktívne hľadajúce si prácu. Medzi ekonomicky neaktívne obyvateľstvo patria osoby, ktoré sa pripravujú na povolanie, navštevujú rekvalifikačný kurz, starajú sa o domácnosť, sú na rodičovskej dovolenke, majú dlhodobu neplatenú voľno, poberajú dôchodok prípadne si aktívne nehládajú zamestnanie.

Mieru nezamestnanosti v obci Kolačkov môžeme uviesť iba odhadom. Na základe počtu evidovaných nezamestnaných 120 osôb a odhadovaného počtu zamestnaných občanov obce v produktívnom veku (380).

Odhadovaná miera nezamestnanosti v obci Kolačkov = $120/(380 + 120) = 24\%$.

Tabuľka 12 Ekonomicky aktívne osoby v obci

Ukazovateľ	2001
Osoby ekonomicky aktívne spolu	443
- muži	245
- ženy	198
Pracujúci spolu	309
- muži	198
- ženy	111
Nezamestnaní spolu	86
- muži	46
- ženy	40

Zdroj: ÚPSVaR Stará Ľubovňa

V roku 2001 tvorilo 19,4 %, teda cca 1/5 z ekonomicky aktívnych obyvateľov tvorili nezamestnaní.

V období príprav PHSR nemožno porovnať tieto údaje s rokom 2011 /neukončené Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011/.

Na preskúmanie súčasného stavu sme použili údaje ÚPSVaR, Odbor zamestnanosti Stará Ľubovňa z obdobia 1.- 10. mesiaca 2012. Údaje sú priemerované.

Nezamestnaní podľa pohlavia a veku

V roku 2012 bolo viac nezamestnaných mužov ako žien, 60% nezamestnaných mužov a 40% nezamestnaných žien.

Najviac nezamestnaných osôb v sledovanej obci Kolačkov je vo veku od 25 – 55 rokov, čo je 67 % všetkých nezamestnaných. Rizikóvymi skupinami sú naďalej mladí ľudia (22 % všetkých evidovaných nezamestnaných) a občania nad 55 rokov svojho veku (11%) .

Tabuľka 13 Nezamestnané osoby podľa pohlavia a vzdelania

2012	Počet	%
Nezamestnané osoby podľa pohlavia		
Spolu nezamestnaní	120	100
Muž	72	60
Žena	48	40
Nezamestnané osoby podľa veku		
< 25 rokov	27	22
>= 25 do < 55 rokov	80	67
>= 55 rokov	13	11
Nezamestnaní podľa vzdelania		
neurčené	8	6,7
Bez vzdelania	32	26,6
Základné vzdelanie	32	26,6
Vyučený	21	17,7
Stredoškolské (bez maturity)	1	0,8
USO (SOU, US s maturitou)	11	9,2
USV (Gymnázium s maturitou)	1	0,8
USO (SOS s maturitou)	10	8,3
Vyššie vzdelanie	1	0,8
Vysokoškolské	3	2,5

Zdroj: ÚPSVaR Stará Lubovňa

Viac ako polovicu nezamestnaných osôb tvoria občania so základným vzdelaním a bez vzdelania. Tento stav poukazuje na celoslovenský problém obyvateľov Rómskych osád, kedy žiaci po ukončení povinnej školskej dochádzky ukončia formálne vzdelávanie, stanú sa uchádzačmi o zamestnanie, sú bez kvalifikácie a bez použitia na odborné profesie na profesnom trhu práce. Rizikové skupiny nezamestnaných žijúci v obci Kolačkov patria do sociálnych kategórií (nekvalifikovaní pracovníci, pomocné sily, atď.).

Nezamestnaní podľa dĺžky evidencie

Na základe dlhodobého sledovania situácie až 99 % dlhodobo nezamestnaných žije v osade za obcou. Životné podmienky a životný štýl týchto neprispôsobivých občanov sú zárukou ich životnej stagnácie a prenechávania svojich „ideálov“ života zo dňa na deň ďalším generáciám. Znovu zaradenie dlhodobo nezamestnaných vyžaduje od spoločnosti vyššie náklady než sprostredkovanie práce krátkodobo nezamestnaným osobám. Znamená však tiež veľmi veľké komplikácie a množstvo problémov pre dlhodobo nezamestnaného. V poslednom období je obec zaradená do národných programov podporujúcich zamestnanosť.

Tabuľka 14 Nezamestnaní podľa dĺžky evidencie

2012	Počet	%
Nezamestnané osoby podľa dĺžky evidencie		
Spolu nezamestnaní	120	100
0-6 mesiacov	44	36,67
7-12 mesiacov	31	25,83
12-24 mesiacov	18	15,00
25-36 mesiacov	6	5,00
37-48 mesiacov	8	6,67
49-72 mesiacov	3	2,50
nad 72 mesiacov	9	7,50

Zdroj: ÚPSVaR Stará Ľubovňa

Zamestnanosť v obci

V obci Kolačkov je aktívne urbárske spoločenstvo Zemiansko – urbárske družstvo Sihla. V obci pôsobia malí podnikatelia v odvetviach ako sú stavebníctvo, drevárstvo – píla, obchodná činnosť, cestovný ruch - ubytovanie a stravovanie, pstruháreň.

Okrem týchto malých podnikateľov je v obci evidovaných cca 130 živnostníkov pracujúcich v rôznych remeselných odvetviach.

3 SWOT analýza

Výraz „SWOT“ je skratkou štyroch anglických slov: S – strenghts (silné stránky), W – weaknesses (slabé stránky), O – opportunities (príležitosti), T – threats (ohrozenia).

SWOT analýza je metóda umožňujúca ukázať silné a slabé stránky života v obci. Zároveň pomáha utvoriť obraz o príležitostiach, ktoré má obec pre svoj rozvoj a ohrozeniach, ktoré môžu tomuto rozvoju zabrániť. Zatiaľ čo pomenúvanie silných a slabých stránok podáva prehľad o vnútornom živote v obci, identifikácia príležitosti a ohrození sa zameriava na uvedomenie si vonkajších faktorov, ktoré na kvalitu života obce vplývajú.

SWOT analýza obce Kolačkov je rozčlenená do nasledovných oddielov :

- Ľudia a ich záujmové združenia
- Technická infraštruktúra a doprava
- Ekonomika a služby
- Životné prostredie a vizuálna hodnota krajiny
- Historické a kultúrne pamiatky

3.1 Ľudia a ich záujmové združenia

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - pocit silnej identity k obci - ľudia s podnikavým duchom - silné zázemie poľnohospodárstva (v obci nebolo poľnohospodárske družstvo) - zručný remeselníci (tesári, stolári, murári) - ľudia hrdí na svoju minulosť - v obci pôsobia hudobné a spevácke skupiny, poľovnícke združenie, a iné - životný štýl ľudí je založený na roľníckych tradíciách a súdržnosti viacgeneračných rodín - skúsenosti s organizovaním športových podujatí a Dňom rodákov - obec je členom mikroregiónu Ľubovnianska - miestni malí poľnohospodári si navzájom pomáhajú - zastúpenie obyvateľstva vo všetkých vekových kategóriách rovnomerné - fungujúce hudobné skupiny a lídri - medzi mladými lídrovské osobnosti - mladí ľudia založení duchovne - ochota mladých ľudí začať podnikat' 	<ul style="list-style-type: none"> - riešenie rómskej otázky, zapájanie Rómov do práce - obava ľudí svoje zručnosti predať - starší ľudia upnutí na históriu - krúžková činnosť a voľnočasové aktivity pre žiakov 1. – 4. ročníka - nedostatok pracovných príležitostí - schátralý stav kultúrneho domu - málo využité priestranstvá pre kultúrne a športové vyžitie mládeže
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - resocializácia Rómov - využitie finančných prostriedkov na rekonštrukciu a rozšírenie školy 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoký prírastok sociálne znevýhodnených komunit - neexistencia konštruktívnej metodiky na riešenie neprispôsobivých občanov - nezáujem o riešenie vlastnej krízovej situácie

3.2 Technická infraštruktúra a doprava

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vlastný zdroj pitnej vody - obec má ČOV - kanalizácia z väčšej časti vybudovaná - vodovod - obec je plynofikovaná - obecný rozhlas - verejné osvetlenie - hasiči - prírodné podmienky na využívanie alternatívnych zdrojov energie (malé vodné elektrárne) - informačné tabule v obci 	<ul style="list-style-type: none"> - chýbajú chodníky pre chodcov - v obci nie je zabezpečený odtok dažďovej vody - protipovodňová ochrana - rómska osada najnižšej úrovne
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - informačná sieť, káblová Tv - optimálne využitie alternatívnych energií - internetová sieť - bankomat - ukončenie ROEP (Register obnovenej evidencie pozemkov) 	<ul style="list-style-type: none"> - vlastníctvo pozemkov na verejných priestranstvách patrí Urbariátu 100% - stúpajúce ceny vody a energií - nedostatok finančných prostriedkov

3.3 Ekonomika a služby

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - stredná kúpna sila obyvateľstva - dobrá spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi v obci - fungujúce podnikateľské subjekty 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoká nezamestnanosť Rómov 99% - nie je skúsenosť obyvateľov s ubytovaním na súkromí - nerozvinuté služby - už nefungujúce reštauračné zariadenie aj pre náročnejších turistov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť spájania sa v ekonomických zámeroch s ostatnými obecnými úradmi - využitie vráteného priestoru VO Javorina 	<ul style="list-style-type: none"> - spoločenské a politické zmeny - neriešenie nezamestnanosti - vysoká nezamestnanosť v okrese

3.4 Životné prostredie a cestovný ruch

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - obec má výhodnú polohu na rozvoj turistiky – Levočské vrchy - vrátený vojenský obvod do katastra obce - v obci funguje separovaný zber odpadu, - výhľady a pekné miesta na fotografovanie - pstruhové vody - výskyt chránených živočíšnych druhov (rys, vlk , jeleň, hlucháň, výr, medveď) - hojný výskyt liečivých rastlín a jedlých húb 	<ul style="list-style-type: none"> - koryto potoka v obci znečistené - poľnohospodárska a lesnícka pôda nie je vysporiadaná (v súčasnosti sa vysporiadava)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť využívania lesov pre hospodárske a ekonomické účely - vhodné podmienky na zimné športy (Bystrá Brehy, Šinkovské, Sihla) - v obci je veľa neobývaných domov a veľkých obývaných domov kde býva 1-2 obyvatelia, ktoré by sa mohli využiť v prospech rozvoja cestovného ruchu - v katastri obce sa nachádzajú minerálne pramene - v katastri obce sa nachádza prameň s kvalitnou pitnou vodou vhodnou pre kojencov 	<ul style="list-style-type: none"> - možnosť povodní z dôvodu nekontrolovateľného výrubu lesov

3.5 Sociálna infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - opatrovateľská služba zabezpečená formou rodinnej starostlivosti - priaznivý demografický vývoj - blízkosť a dostupnosť zdravotníckych služieb – susedná obec - Nová Ľubovňa, Stará Ľubovňa 	<ul style="list-style-type: none"> - chýbajú byty pre mladé rodiny - starostlivosť o dôchodcov - zaostalá rómska osada
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - vytvorenie vhodných podmienok pre poskytovanie súkromnej zdravotníckej služby - riešenie rómskej otázky 	<ul style="list-style-type: none"> - spoločenské a politické zmeny neriešiace stav komunity - ponechávanie riešenia na obce a jednotlivcov - neriešenie sociálnej otázky rómskej komunity - vysoký prírastok občanov sociálne znevýhodnenej komunity

3.6 Hospodárska činnosť

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - stolárstvo, stavebníctvo - samozamestnanosť - chuť a snaha občanov pracovať - rozvinuté podnikanie 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočný počet kvalifikovaných pracovníkov - malé pracovné príležitosti, - vysoká miera nezamestnanosti v rómskom etniku - podiel sezónnej práce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť využiť spoluprácu v mikroregióne (mikroregión Ľubovnianska) - blízkosť hraničných prechodov - možnosť vytvorenia fondu pre kumulovanie 2% dane fyzických a právnických osôb - existujú plochy pre investičné zámery 	<ul style="list-style-type: none"> - odchod kvalifikovaných pracovníkov - odchod mladých ľudí - nedostatočná výmena informácií - nelegálna práca

V Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja je potrebné určiť kľúčové disparity (nerovnosti) a hlavné faktory rozvoja z dôvodu zabezpečenia čo najvyššej adresnosti tohto dokumentu. Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádza zo SWOT analýzy. Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja sa zameriava na zatriedenie poznatkov získaných zo SWOT analýzy, ako aj ostatných analýz podľa závažnosti usporiadaných disparít vyváženého rozvoja a hlavných faktorov, prostredníctvom ktorých sa majú riešiť.

Kľúčové disparity

relatívne vysoká miera nezamestnanosti

slabo rozvinutá technická infraštruktúra v obci

absencia služieb v obci

takmer vôbec nerozvinutý cestovný ruch

rozrastajúca sa hlboko zaostalá rómska osada

Hlavné faktory rozvoja

vybudovanie technickej infraštruktúry ako podmienky pre rozvoj ostatných ekonomických a sociálnych činností v obci

dlhodobá orientácia na rozvoj cestovného ruchu a služieb pre obyvateľstvo a rozvíjanie všetkých naväzujúcich činností a tým znižovanie nezamestnanosti

zvýšenie životnej úrovne obyvateľov v osade

4 PROGRAMOVÁ ČASŤ

4.1 Postavenie Obce Kolačkov vzhľadom k štrukturálnym fondom EU

Stratégia Národného strategického referenčného rámca (NSRR) na roky 2007 – 2013 bola výsledkom tematickej a územnej koncentrácie príspevkov zo štrukturálnych fondov EÚ.

V nadväznosti na NSRR 2007 - 2013 a operačné programy môžu zo štrukturálnych fondov čerpať prostriedky najmä obce, ktoré sú inovačnými, alebo kohéznymi pólmi rastu, v špecifických prípadoch aj územia mimo pólův rastu. Podľa tematickej koncentrácie sú finančné prostriedky smerované do zlepšenia infraštruktúry, regionálnej dostupnosti, vedomostnej ekonomiky a ľudských zdrojov.

Základným podkladovým dokumentom pre spracovanie zoznamu týchto obcí bola Koncepcia územného rozvoja SR 2001. Obce boli zadelené do nasledovných 5 kategórií:

- inovačné póly rastu
- kohézne póly rastu v záujmovom území inovačných pólův rastu
- kohézne póly rastu mimo záujmového územia inovačných pólův rastu
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu ležiace v záujmovom území inovačných pólův rastu
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmových území

Rozhodnutím ministra výstavby a regionálneho rozvoja č. 3/2007 z 15. júna 2006, v nadväznosti na úlohu B.23. uznesenia vlády SR č. 457 bol stanovený Zoznam pólův rastu pre NSRR SR na roky 2007 – 2013.

Zaradenie obcí do jednotlivých kategórií pre účely NSRR SR na roky 2007-2013 v členení podľa krajov a podrobné grafické rozčlenenie územia SR na póly rastu a obce mimo pólův rastu je dostupné na webovej stránke: <http://www.build.gov.sk> a www.nsrr.sk.

Kritéria výberu :

- historická pozícia sídla v systéme osídlenia - stredisko osídlenia miestneho významu
- súčasné administratívne funkcie - matričný úrad, spoločný stavebný úrad
- potenciálne administratívne funkcie - obce vybrané ZMOS-om ako potenciálne centrá spoločných obecných úradov
- prítomnosť, veľkosť a komplexnosť základných škôl - základná škola s dvomi stupňami, základná škola s jedným stupňom, počet žiakov v ZŠ
- veľkosť obce - počet obyvateľov v roku 2004, kde sa za optimum považovala obec s viac ako 1 000 obyvateľmi)

Obec Kolačkov nezodpovedala kritériám výberu ako obec v inovačných pólůch rastu ani v kohéznych pólůch rastu. Pre obec Kolačkov tak vyplývala možnosť čerpania európskych zdrojov obce hlavne cez Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 – 2013, ktorý je podporovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka.

Obec Kolačkov samozrejme môže čerpať a čerpá finančné prostriedky z operačného programu Zamestnanie a sociálna inklúzia, ako aj z programov cezhraničnej spolupráce PL – SK (Poľsko – Slovenská republika).

Na okraji obce Kolačkov žije v segregovanej osade za potokom rozrastajúca sa marginalizovaná rómska komunita (MRK). Životná úroveň (bývanie, vzdelanie, zdravie)

MRK je veľmi nízka. Obec Kolačkov spracovala v r. 2010 - 2011 Lokálnu stratégiu komplexného prístupu (LSKxP), ktorej cieľom bolo vytvoriť strategický dokument, ktorý bude účinným nástrojom pri dosahovaní sociálnej inklúzie MRK v obci prostredníctvom realizácie projektov v jednotlivých oblastiach. Komplexný dokument pozostáva z analýzy súčasnej situácie, zo samotnej rozvojovej stratégie a súboru samostatných projektových zámerov riešiacich sociálnu inklúziu MRK. Schválením LSKxP s názvom Zlepšenie životnej úrovne MRK v obci Kolačkov sa obec Kolačkov zaradila medzi žiadateľov, ktorí môžu čerpať finančné zdroje zo štrukturálnych fondov. Obec má plánované projektové zámery v oblasti vzdelávania a podporenej LSKxP:

- Regionálny operačný program – „Rekonštrukcia základnej školy s materskou školou v obci Kolačkov“
- OP Vzdelávanie – „Podpora vzdelávania žiakov z MRK v obci Kolačkov“
- OP ŽP – „Vybudovanie zberného dvora“

4.2 Stratégie rozvoja

SWOT analýza bola spracovaná s cieľom podrobného zmapovania situácie v obci a uvedomenia si vonkajšieho prostredia, v ktorom sa obec Kolačkov nachádza. SWOT analýza je dobrým východiskom pre zadefinovanie strategických cieľov budúceho rozvoja.

Strategické ciele vychádzajú z využitia silných stránok so snahou zabrániť prehĺbovaniu nepriaznivých faktorov zadefinovaných v slabých stránkach. Ciele umožňujú zúžitkovať zadefinované príležitosti a navrhnúť také rozvojové projekty, ktoré budú brať do úvahy ohrozenia pomenované v SWOT analýze.

Nižšie sú uvedené špecifické ciele pre budúci rozvoj obce Kolačkov, v rámci ktorých sú pomenované projektové zámery na území obce.

Významnou vlastnosťou PHSR by mala byť živosť tohto dokumentu. Živý dokument znamená, že súčasné poznanie a rozvojové potreby nie sú poznaním a potrebami konečnými, a že v budúcnosti sa toto poznanie a potreby môžu a budú dopĺňať a meniť. Preto by Program mal zabezpečiť, aby v ňom aj budúce myšlienky a projekty našli svoje uplatnenie. Zároveň je však dôležité, aby obec zmenami v programe nezľavovala z najdôležitejších rozvojových princípov a hodnôt. To znamená, že obec by si dlhodobo mala udržiavať svoju víziu a strategické ciele a mala mať záujem o realizáciu takých zámerov, ktoré túto víziu a ciele podporujú.

Hlavný cieľ :	Zlepšiť podmienky pre rozvoj sociálnej a občianskej infraštruktúry, pre rozvoj služieb a zamestnanosti.
Špecifický cieľ 1:	Dobudovať technickú infraštruktúru
Špecifický cieľ 2:	Modernizovať občiansku a sociálnu infraštruktúru
Špecifický cieľ 3:	Zvýšiť zamestnanosť a ekonomickú prosperitu obce
Špecifický cieľ 4:	Zachovať kultúrne a historické dedičstvo pre ďalšie generácie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

Špecifický cieľ 1: Dobudovať technickú infraštruktúru

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (tis. €)	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Dobudovanie komunikácií (cesty a chodníky) a revitalizácia centra obce	2012-18	20	bankový úver vlastné zdroje ROP	ROP 4.1 Technická dokumentácia, rozpočet pripravené
Dobudovanie obecnej kanalizácie	2013-18	15	MŽP SR	
Dokončenie plynofikácie	2013-18	30	MŽP SR	Náklady sú odhadnuté
Dokončenie obecného vodovodu	2012-18	40	MŽP SR	Náklady sú odhadnuté
Vybudovanie Domu smútku	2013 - 15	30	Vlastné zdroje, dary	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

Špecifický cieľ 2: Modernizovať občiansku a sociálnu infraštruktúru

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (tis.€)	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ, telocvične a jedálne	2013 - 18	200	bankový úver vlastné zdroje ROP	v rámci LSKxP HP MRK ROP 1.1 Technická dokumentácia a rozpočet sú pripravené
Rekonštrukcia obecného úradu	2013 - 18	10	MF SR UV SR	Náklady sú odhadnuté
Výstavba kultúrno - vzdelávacieho a spoločenského centra občanov obce	2012 - 18	300	MF SR UV SR ROP	Náklady sú odhadnuté v rámci LSKxP HP MRK ROP 2.1, komunitné centrum
Vybudovanie priestoru pre stretávanie občanov pri spoločenských a kultúrnych udalostiach	2012 - 14	20	Cezhraničné programy PL-SK	Náklady sú odhadnuté V rámci Cezhraničných programov, aktuálny poľský partner
Vybudovanie strediska osobnej hygieny pre deti a žiakov materskej a základnej školy	2013 - 2018	30	UV SRK, donori	V priestoroch ZŠ
Zapájanie do komunitných programov a programov rešiacich otázky marginalizovaných komúní	priebežne	55	ESF	V rámci LSKxP HP MRK
Vzdelávanie pracovníkov pracujúcich s MRK	priebežne	20	ESF	V rámci LSKxP HP MRK

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

Špecifický cieľ 3: Zvýšiť zamestnanosť a ekonomickú prosperitu obce

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (tis.€)	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Vybudovanie trás a turist. chodníkov v extraviláne obce	2014 - 18	50	Donori z oblasti CR SR	Potrebné mapovanie a príprava
Výstavba zberného dvora	2013 - 18	260	vlastné zdroje zdroje EU	v rámci LSKxP HP MRK OP ŽP 4.1 a 4.2 Technická dokumentácia, rozpočet pripravené
Výstavba multifunkčného ihriska	2013 - 18	30	Európske fondy, cezhraničná spolupráca	Postupným zveľaďovaním priestorov pri futbalovom ihrisku Zapojením športových aktivistov z obce
Vypracovanie rozvojovej stratégie cestovného ruchu pre priestory vrátané VO Javorina	2015 - 16	10	Donori z oblasti CR SR	Potrebné mapovanie a príprava Zapojenie sa do partnerstiev z okol. obcami a majiteľmi územia
Regulácia koryta potoka Kolačkovianka a prítokov tohto potoka	2014 - 18	200	Vlastné a úver. zdroje OP ŽP, MŽP SR	Náklady sú odhadnuté
Dobudovanie drevospracujúceho závodu	2014 - 18	200	bankový úver, donor/partner	Zabezpečenie partnera
Vybudovanie plničky pre pitnú (kojeneckú vodu)	2012 - 14	30	bankový úver donor, partner	Zabezpečenie partnera

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

Špecifický cieľ 4: Zachovať kultúrne a historické dedičstvo pre ďalšie generácie

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (tis. €)	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Oprava kostola	2013 - 18	70	Štrukturálne fondy, obecný rozpočet, úverové zdroje Ministerstvo kultúry	Náklady sú odhadnuté, partner Rímskokatolícka cirkev
Oprava kalvárie	2013 - 18	35	Ministerstvo kultúry Štrukturálne fondy	Náklady sú odhadnuté, partner Rímskokatolícka cirkev

5 FINANČNÝ PLÁN

V priebehu rokov 2007 až 2013 je možné využívať financovanie projektov zo Štrukturálnych fondov. V novom programovacom období 2014 – 2020 očakávame prepojenie na alokáciu eurofondov s cieľmi stratégie Európa 2020, ktorými sú zvýšenie miery zamestnanosti, boj s chudobou, zlepšenie prístupu k vzdelávaniu, vyššie investície do výskumu a technológií, efektívnejšie využívanie energie, či podpora čistých technológií s cieľom zníženia uhlíkových emisií. Zároveň je možné plnohodnotne využívať aj ďalšie podporné nástroje Európskej únie, napr. program INTERREG, LEADER (vo väzbe na mikroregión s minimálnym počtom obyvateľov 10.000) alebo projekty nadnárodnej a medzinárodnej spolupráce.

Na čerpanie týchto podporných nástrojov je potrebné sa sústavne pripravovať, a to najmä:

- prípravou zdrojov na povinné spolufinancovanie projektov
- prípravou stavebnej projektovej dokumentácie až po získanie stavebného povolenia
- vysporiadaním vlastníckych vzťahov, získaním listov vlastníctva alebo uzavretím zmluvy o dlhodobom prenájme
- zahrnutím projektových zámerov do PHSR a iných dokumentov rozvoja

Pri realizácii a financovaní projektov zo štrukturálnych fondov je dôležité napĺňať podmienky Európskej únie nielen pri programovaní, ale dosiahnuť tiež efektívnosť použitia finančných zdrojov z rôznych podporných programov tým, že ich navzájom kombinujeme a dopĺňame vlastnými zdrojmi (princíp doplnkovosti). Verejné prostriedky sa majú použiť prednostne na prioritné ciele zadefinované v programových dokumentoch, teda to, čo je pre štát, región a obec najdôležitejšie. Takto sa naplní princíp koncentrácie.

Tabuľka 15 Finančná tabuľka programu na obdobie 2012 – 2018

Rok	Oprávnené náklady spolu (odhadované tis. €)	Verejné zdroje						Súkromné zdroje ⁸ (tis. €)
		Verejné zdroje spolu (tis. €)	Fond EÚ (tis. €)	Národné verejné zdroje				
				Národné verejné zdroje spolu (tis. €)	Štátny rozpočet (tis. €)	Regionálne zdroje (tis. €)	Miestne zdroje (tis. €)	
A=B+H	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	
2012	45	42	30	12.	6	5	1	3
2013	209	207	170	38	20	15	10	2
2014	336	331	260	71	48	15	8	5
2015	315	313	258	55	36	10	9	2
2016	276	270	220	50	28	12	10	6
2017	294	286	236	50	32	8	10	8
2018	212	206	168	38	20	8	10	6
Spolu	1 695	1 663	1 342	321	190	73	58	32

Zdroj: Vlastný výskum

⁸ Vlastné zdroje žiadateľa, pôžičky, resp. úvery od finančných inštitúcií a iné súkromné zdroje.

6 KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

6.1 Legislatívne zázemie a poslanie Komunitného plánu sociálnych služieb (KPSS)

KPSS je strategický dokument, ktorý analyzuje stav sociálnych služieb v obci Kolačkov, hodnotí potreby občanov v sociálnej oblasti a navrhuje priority pre rozvoj v tejto sfére. Dokument je spracovaný na základe Zákona o sociálnych službách (Zákon 448/ 2008).

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do piatich skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania)
- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu)
- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok)
- sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií)
- podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny)

Výraz komunitný plán vznikol spojením slov komunita a plánovanie. Komunita je tvorená ľuďmi, ktorí žijú na jednom území, majú medzi sebou sociálne väzby, sú viazaní k sebe navzájom a sú viazaní aj k miestu kde žijú. Ľudia o svojich potrebách a záujmoch diskutujú, informujú sa o možných zdrojoch pre ich naplnenie a spoločne hľadajú kompromisné riešenia, ktoré by aspoň čiastočne vyhovovali všetkým a pre nikoho by neboli prehrou.

Pri komunitnom plánovaní je potrebné zväžiť potreby občanov, potreby a možnosti poskytovateľov služieb a možnosti tých, ktorí poskytujú zdroje na naplňovanie potrieb komunity.

Cieľ komunitného plánu sociálnych služieb obce Kolačkov

	poznať požiadavky a potreby občanov v sociálnej oblasti
	rozšíriť a skvalitniť sociálne služby, vychádzajúc zo snahy pomôcť cieľovým skupinám
	zvýšiť dostupnosť sociálnych služieb pre občanov obce

Obdobie výrazných a rýchlych legislatívnych zmien v sociálnej oblasti predstavuje labyrint paragrafov a zákonov pre laika, a aj pre odborníka. Súčasťou KPSS je adresár poskytovateľov sociálnych služieb v okrese Stará Ľubovňa, resp. Prešovskom kraji a terminologický slovník. Adresár a terminologický slovník je určený ako pomôcka pre rýchle a jednoduché vyhľadávanie sociálnych služieb pre rodiny s deťmi, pre osoby so zdravotným postihnutím, pre seniorov i pre osoby v ťažkých životných situáciách.

Pri komunitnom plánovaní je potrebné zväziť potreby občanov, potreby a možnosti poskytovateľov služieb a možnosti tých, ktorí poskytujú zdroje na plánovanie potrieb komunity. Aktérmi sociálnych služieb sa stávajú:

- objednávateľ
- poskytovateľ
- prijímateľ

6.1.2 Úlohy a kompetencie obce Kolačkov

Kompetencie obce v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši legislatíva SR:

- Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
- výnos MPSVaR SR z 5.12.2007 č. 29775/2007 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR
- Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele
- Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov

Miestna legislatíva:

- Všeobecne záväzné nariadenia obce, ktoré sa tykajú sociálnej problematiky
- Zásady poskytovania finančnej pomoci

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách zadáva obci hlavné kompetencie a úlohy v pôsobnosti obce:

- vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode
- utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja
- je správnym orgánom v konaniach odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, v odkázanosti na opatrovateľskú a prepravnú službu, a ďalšie
- vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu
- poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby na zabezpečenie :
 - nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre,
 - sociálnej služby v nízko prahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári
 - opatrovateľskej služby, prepravnej služby, odľahčovacej služby
 - základné sociálne poradenstvo (terénni sociálni pracovníci obce Kolačkov)
- môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12 h, uzatvára zmluvu o poskytovaní sociálnej služby, o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby, o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo Vyšší územný celok Prešov a ďalšie.

Ustanovenia §82 a §83 upravujú Zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

- § 82 Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia: Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto Zákona, a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činností subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických, mentálnych a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

- § 83 Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb: Obec podľa § 80 a, vypracúva Komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Kolačkov obsahuje:

- analýzu sociologických a demografických údajov na území obce Kolačkov
- analýzu prijímateľov sociálnych služieb
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v obci Kolačkov

6.2 Analýza sociologických a demografických údajov na území obce Kolačkov

Demografické javy a procesy súvisia s ľudskou reprodukciou - prirodzenou obnovou stavu obyvateľstva - prostredníctvom pôrodnosti a úmrtnosti alebo sťahovaním. Sociologické údaje poukazujú na sociálne vzťahy medzi ľuďmi. Analýza sociologických a demografických údajov v obci zaznamená súčasný stav populácie, ohrozenia a príležitosti v sociálnej oblasti obce.

Na účely tohto dokumentu boli údaje získané zo zdrojov štatistických zisťovaní Štatistickým úradom SR, zo zdrojov Úradu práce sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni, zo zdrojov obecného úradu a Kroniky obce Kolačkov.

6.2.1 Demografická analýza podľa pohlavia a veku

Na základe údajov bolo v roku 2011 k trvalému pobytu prihlásených 1233 obyvateľov. Trendy demografického vývoja Slovenska predpokladajú znižovanie celkového prírastku obyvateľstva v Slovenskej republike, čo v prípade obce Kolačkov neočakávame.

Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia sa najčastejšie vyjadruje percentuálnym podielom mužov a žien na celkovom počte obyvateľov. Na základe štruktúry obyvateľstva podľa pohlavia sa v celosvetovom meradle vyčleňujú dva typy populácií. Prvú skupinu tvoria populácie ekonomicky rozvinutých štátov, v ktorých pozorujeme prevahu ženskej zložky obyvateľstva. Druhý typ pozorujeme vo väčšine rozvojových krajín, kde zaznamenávame prevahu mužského obyvateľstva. Slovenskú populáciu charakterizuje v dlhodobom období pozitívna feminita – vyššie percento žien.

Tabuľka 16 Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia

Ukazovateľ	1991		2001		2011	
Počet obyvateľov spolu	884		1026		1233	
Počet mužov	461	52,14%	529	51,55%	648	52,55%
Počet žien	423	47,85%	497	48,44%	585	47,44%

Zdroj: Štatistický úrad Prešov

V obci zaznamenávame zvyšujúci počet obyvateľov Kolačkova, tento trend naďalej pokračuje. Demografia obce sleduje obec ako celok, teda neuvádza demografiu osady. Zvýšené percento mužov, ktoré je typické pre rozvojové krajiny môžeme pripísať práve životnému štýlu obyvateľov osady. V slovenských obciach s rómskym obyvateľstvom (podľa spôsobu života v osadách a podľa národnosti) evidujeme zvýšený podiel mužov, čo sledujeme aj v obci Kolačkov.

Veková štruktúra

Veková štruktúra predstavuje jeden z najzákladnejších východiskových prameňov demografickej analýzy v demografii. Vo vekovej štruktúre sa odráža vývoj základných populačných procesov napr. pôrodnosti a úmrtnosti. Na druhej strane veková štruktúra môže výrazne ovplyvňovať vývoj iných populačných javov napr. sobášnosti.

Grafickým vyjadrením vekovej štruktúry je veková pyramída, ktorá pomáha pochopiť štruktúru danej populácie. Získané údaje sa týkajú všetkých obyvateľov, ktorí mali v obci Kolačkov trvalé bydlisko, a to bez ohľadu na ich štátne občianstvo.

Tabuľka 17 Vekové skupiny obyvateľstva

Ukazovateľ	1991	2001	2011
<i>Predproduktívny vek (0-14) spolu</i>	300	338	377
Predproduktívny vek (0-14) muži	157	175	191
Predproduktívny vek (0-14) ženy	143	163	186
<i>Produktívny vek (15-59) spolu</i>	458	555	708
Produktívny vek (15-54) ženy	204	251	316
Produktívny vek (15-59) muži	254	304	392
<i>Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu</i>	126	132	156
Poproduktívny vek (55+ ženy)	76	82	98
Poproduktívny vek (60+ muži)	50	50	58

Zdroj: Štatistický úrad Prešov

V priebehu rokov možno sledovať zmeny vo vekovej štruktúre obyvateľstva. Najvýraznejšie sa zmeny prejavili v predproduktívnom a produktívnom veku obyvateľstva, pričom možno v rámci jednotlivých vekových skupín sledovať postupný presun obyvateľstva do vyššej vekovej kategórie. V rámci predproduktívneho veku ide o nárast početnosti jednotlivých skupín obyvateľstva, pričom najvýraznejšie zmeny boli nárastom zvýšenej pôrodnosti.

V najbližších rokoch sa zrýchlil proces populačného starnutia, čo je charakteristické pre európske populácie. Obec Kolačkov zažíva „starnutie“ populácie v podobe vyššieho podielu seniorov a veku, ktorého sa tieto osoby dožívajú. Na základe údajov môžeme pri určovaní potrieb použitím orientačného normatívu vybavenosti⁹ počítať s poskytovaním opatrovateľskej služby na miestnej úrovni, resp. s potrebou sociálnych služieb vo vzťahu k veku a s ohľadom na mieru závislosti na pomoci pri každodenných seba obslužných činnostiach.

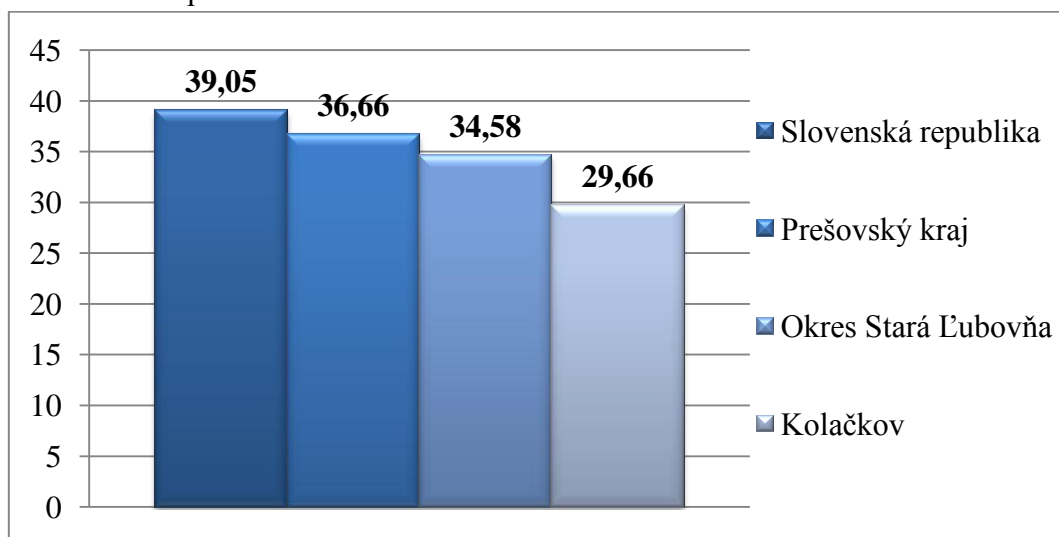
So zvyšujúcim sa podielom poproduktívnej časti obyvateľstva rastie aj priemerný vek obyvateľstva, ktorý v Prešovskom kraji dosiahol v roku 2011 hodnotu 36,66 roka.

Tabuľka 18 Priemerný vek a index starnutia

2011	Priemerný vek	Index starnutia
Slovenská republika	39,05	82,96
Prešovský kraj	36,66	59,94
Okres Stará Ľubovňa	34,58	45,30
Kolačkov	29,66	25,36

Zdroj: Štatistický úrad Prešov

Graf 7 Porovnanie priemerného veku

Zdroj: Štatistický úrad, Prešov

Priemerný vek sa stanovuje súčtom všetkých vekov príslušnej skupiny delený počtom členov skupiny. Obec Kolačkov je v porovnaní s údajmi okresného mesta, kraja a celého Slovenska obec s veľmi nízkym priemerným vekom obyvateľov. V priebehu sledovaného

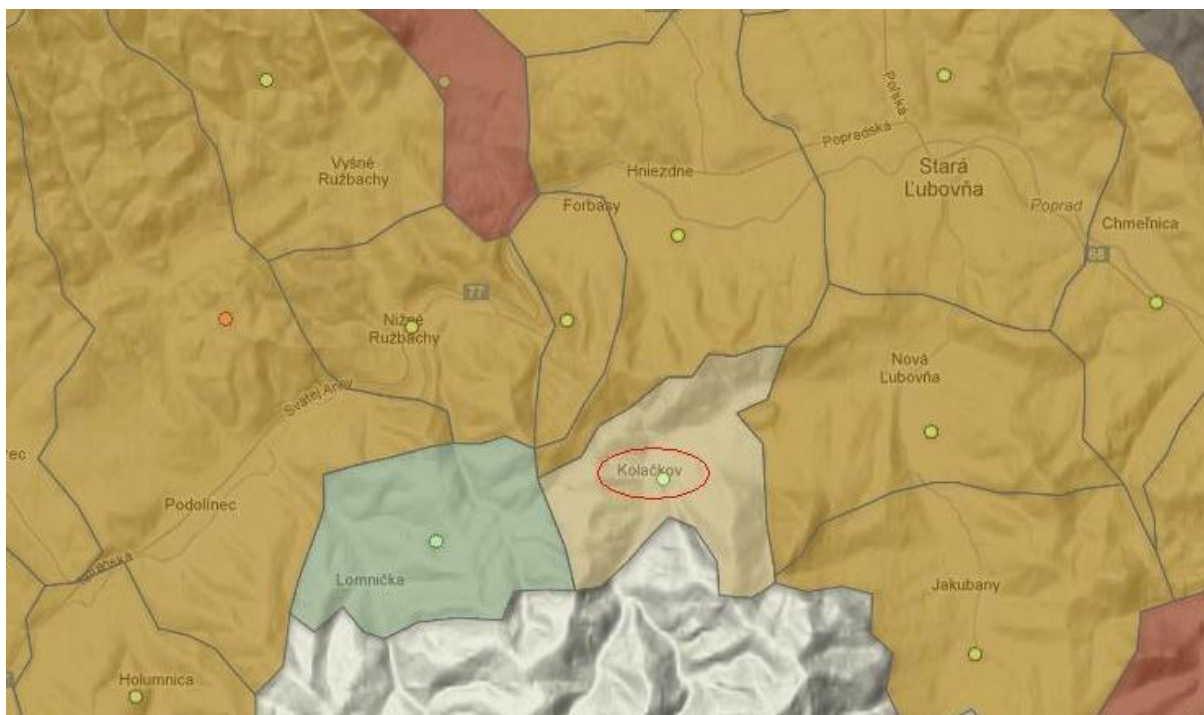
⁹ z 1000 osôb starších ako 65 rokov 5% bude potrebovať služby v zariadeniach sociálnych služieb, 6% bude vyžadovať opatrovateľskú službu

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA Obce Kolačkov 2012 - 2017

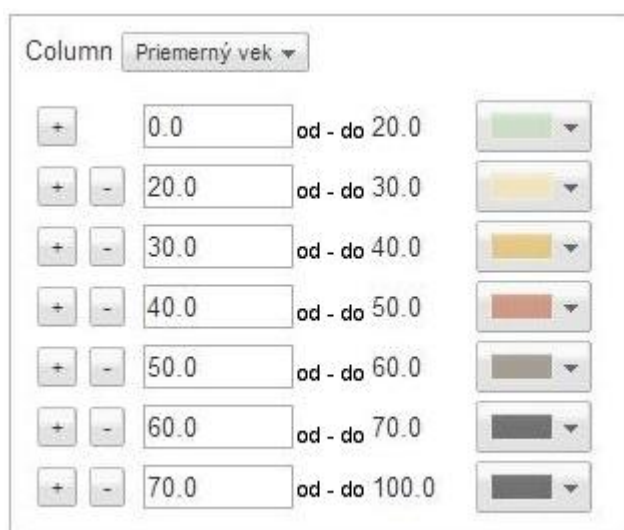
obdobia mal vývoj priemerného veku obyvateľov v obci klesajúci charakter, čo svedčí o mladnutí obecnej populácie. Priemerný vek obyvateľstva obce bol za celé sledované obdobie nižší než celoslovenský priemer.

Obrázok 4 Priemerný vek a prírastok obyvateľov obcí

Zdroj: <http://ekonomika.sme.sk/c/6615399/priemerny-vek-a-prirastok-obyvatelov-obci-mapa.html>

Legenda Gul'ôčky nezobrazujú vek obyvateľov, ale to či ich pribúda alebo ubúda (porovnanie 31. decembra 2011 ku 1. januáru 2011). Zelená zobrazuje prírastok počtu obyvateľov, červená úbytok.

Tabuľka 19 Prehľad priemerného veku a indexu starnutia v okrese Stará Ľubovňa

Okres Stará Ľubovňa	Priemerný vek	Index starnutia ¹⁰	Priemerný vek	Index starnutia	Priemerný vek	Index starnutia
	2005		2008		2011	
Spolu M+Ž	33,3	74,38	34,10	74,38	34,58	45,30
muži	32,54	87,75	35,40	48,19	33,32	32,67
ženy	34,54	41,98	32,79	101,97	35,84	58,56

Zdroj: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=19143>

V sledovaní tohto ukazovateľa, sledovaná obec zaznamenáva opačný trend, teda populácia „mladne“. Táto situácia je spôsobená postupným zvyšovaním pôrodnosti a plodnosti žien, neodkladaním sobášov, rodením detí v skoršom veku a viacpočetnými rodinami.

Výsledkom demografických procesov bolo zlepšenie reprodukčných mier a vekového zloženia obyvateľstva. Proces starnutia obyvateľstva pokračuje v znižovaní priemerného veku u oboch pohlaví a zlepšení indexu starnutia, kde v obci môžeme konštatovať neuveriteľný index mladnutia. Tento dokument neporovnáva obdobia ani územia, len hodnotí súčasný stav.

Hodnota priemerného veku v sledovanej obci je síce nízka, avšak počet občanov vyššieho veku nie je nezanedbateľný. Počet obyvateľov seniorského veku naznačuje ochorenia a postihy súvisiace s vekom, povinnosti poskytovania opatrovateľskej služby či iných sociálnych a zdravotných opatrení.

Tabuľka 20 Prehľad vývoja produktívneho veku v obci Kolačkov

Ukazovateľ	1991	2001	2011
Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu	126	132	156
Poproduktívny vek (55+ ženy)	76	82	98
Poproduktívny vek (60+ muži)	50	50	58

Zdroj: Štatistický úrad, Prešov

Treba však vziať do úvahy, že počet seniorov v Kolačkove pribúda a práve seniori sú komunita, ktorá si vyžaduje a zaslúži pozornosť v podobe opatrovateľských a iných seba obslužných a zdravotných potrieb.

¹⁰ Vyjadruje pomer medzi poproduktívnou a predproduktívnou zložkou obyvateľstva, t.j. vyjadruje počet osôb vo veku 65 a viac rokov pripadajúcich na 100 osôb vo veku 0 – 14 rokov. Ako nepriaznivý pomer sa hodnotí index starnutia vyšší ako 100.

6.2.2 Rodinná štruktúra

Štruktúra populácie podľa rodinného stavu je jednou zo základných demografických charakteristík každej populácie. Obyvateľstvo sa podľa rodinného stavu delí na slobodných, ženatých a vydaté, rozvedených a ovdovelé. Štruktúru populácie podľa rodinného stavu ovplyvňuje sobášnosť, rozvodovosť a vo vyššom veku predovšetkým úmrtnosť. Hlboké zmeny vo vývoji sobášnosti, rozvodovosti a úmrtnosti v priebehu deväťdesiatych rokov túto štruktúru pomerne výrazne zmenili. V dôsledku značného poklesu sobášnosti pribudlo slobodných alebo rozvedených osôb.

Tabuľka 21 Sobášnosť a rozvodovosť

	2001	2008	2009	2010	2011
Počet sobášov	14	7	7	8	6
Počet rozvodov	0	1	0	0	0

Zdroj: Štatistický úrad, Prešov

Sociologická situácia zaznamenáva v posledných desiatich rokoch takmer konštantné hodnoty v počte sobášov, narodených detí a prírastku obyvateľstva. Najviac sobášov bolo v roku 2001, a to 14 sobášov. V posledných piatich rokoch je tento počet oveľa nižší, priemerne 7 sobášov za jeden rok. V osade evidujeme páry žijúce bez uzavretia manželstva. Počet nezobášaných párov sa za posledné 4 roky evidentne zvýšil.

Tabuľka 22 Páry žijúce bez zosobášenia

	2001	2007	2012
Páry žijúce bez zosobášenia	3	7	26

Zdroj: Štatistický úrad, Prešov

Rozvod je súdnym rozhodnutím legalizované zrušenie manželstva. V demografickej štatistike je za rozvod považovaný zánik manželstva, o ktorom zaslal súd štatistické hlásenie o rozvode. Nulový počet rozvodov môžeme chápať ako silný hodnotový systém rodiny v obci alebo môže charakterizovať úplné rodiny, čo podľa poznania rodinných situácií v obci nie je skutočné. V obci evidujeme neúplné rodiny.

Tabuľka 23 Páry žijúce bez zosobášenia

Počet rozvodov v okrese Stará Ľubovňa									
2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
34	28	31	49	44	31	59	47	51	34

Zdroj: Štatistický úrad SR, <http://www.rozvod-rozchod.sk/rozvodovost-na-slovensku/d-1082/p1=1026>, Obecný úrad TSP

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

Obec Kolačkov je charakteristická vyššou pôrodnosťou. Tento trend evidujeme najmä od roku 2004.

Tabuľka 24 Prehľad pôrodnosti

Počet detí narodených	1997	1998	2002	2003	2004	2006	2007	2009	2011
Počet všetkých detí	26	18	19	18	26	23	27	26	26
Počet detí v osade	11	5	8	9	13	10	18	13	12

Zdroj: Štatistický úrad SR

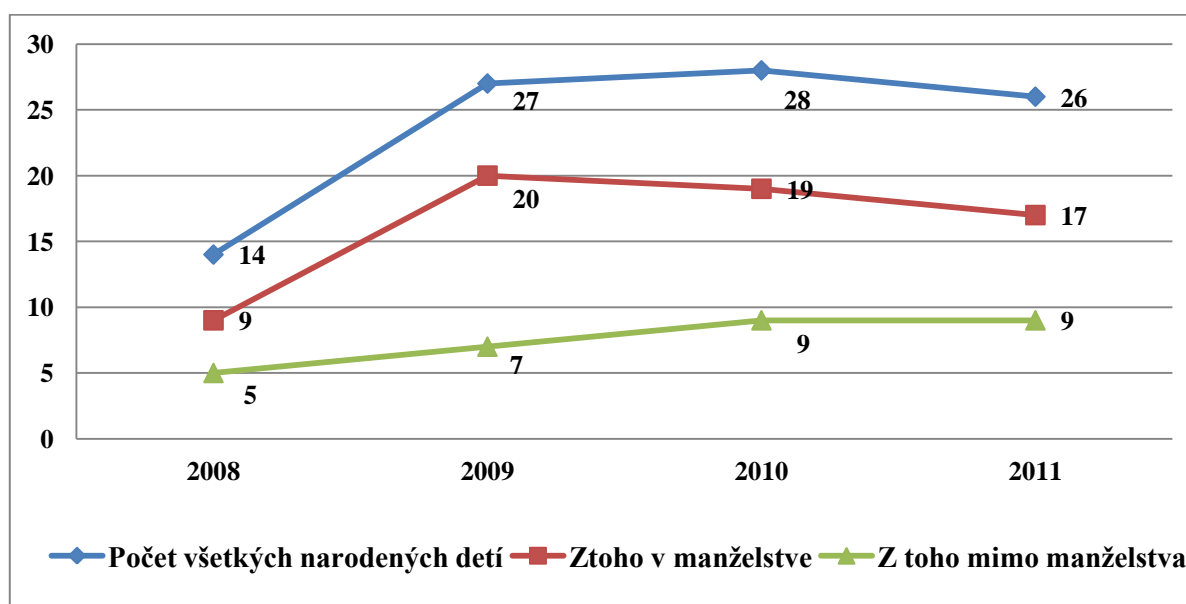
Za posledných 10 rokov sa ročne narodí priemerne 23 detí, a približne 50% v osade. Vychádzame z údajov osôb s trvalým pobytom v Kolačkove. Deti, ktoré sa narodili osobám bez trvalého pobytu v obci síce v obci žijú, no nie sú evidované v štatistických údajoch. Na základe uvedeného a pozorovania môžeme konštatovať vyšší počet narodených detí v obci a žijúcich najmä v osade.

Tabuľka 25 Prehľad pôrodnosti

Počet narodených detí	2008	2009	2010	2011
	14	27	28	26
Z toho v manželstve	9	20	19	17
Z toho mimo manželstva	5	7	9	9
Počet potratov	4	5	6	2

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 8 Porovnanie počtu narodených detí

Zdroj: Štatistický úrad SR

Narastajúci počet detí narodených mimo manželstva evidujeme aj v obci Kolačkov. Pokiaľ vezmeme do úvahy zvýšený počet párov žijúcich bez zosobášenia, nie je tento jav prekvapujúci.

Tabuľka 26 Prírastok a úbytok obyvateľstva

	2001	2008	2009	2010	2011
Počet zomrelých	12	10	6	10	8
Celkový prírastok	--	-2	16	13	10

Zdroj: Štatistický úrad SR

Od roku 2009 evidujeme celkový prírastok obyvateľstva. V roku 2011 sa na základe prírastku obec zaradila medzi stredne veľké obce prekročením počtu obyvateľstva cez počet 1000 obyvateľov.

Celkový prírastok obyvateľstva ovplyvnila vyššia sobášnosť a pôrodnosť, nižšia potratovosť a rozvodovosť. Následkom týchto faktorov je obyvateľstvo v sledovanej obci mladšie a prirodzený prírastok obyvateľstva sa zvyšuje.

6.3 Sociálna politika

Sociálna politika je cieľavedomé smerovanie k zlepšeniu podmienok obyvateľstva v rámci daných hospodárskych možností krajiny. Sociálna politika zahŕňa politiku sociálneho zabezpečenia vrátane osobných sociálnych služieb, rodinnej politiky, bytovej politiky, najmä jej sociálnych aspektov, zdravotnej politiky, politiky zamestnanosti a vzdelávacej politiky.

Sociálna politika aktívne prijíma opatrenia, ktoré predchádzajú vzniku sociálnych problémov a zameriava sa na riešenie vzniknutých problémov. Objektom sociálnej politiky sa stáva jednotlivec, rodina, komunita a celé obyvateľstvo.

6.3.1 Štátne sociálne dávky

Pod pojmom sociálnych dávok chápeme súbor dávok, ktoré poskytuje štát svojim občanom ako finančnú podporu rodinám a jednotlivcom. Dávky môžu byť jednorazové a opakované s cieľom finančne prispieť rodičom na výdavky spojené s narodením dieťaťa, so zabezpečením starostlivosti o nezaopatrené deti, ich výchovu a výživu. Pri poskytovaní štátnej podpory rodinám s deťmi sa nesleduje príjem rodiny a preto sa ani príjem rodiny netestuje (až na výnimku pri poskytovaní náhradného výživného).

Dávky poskytované rodinám s deťmi v rámci systému štátnej sociálnej podpory sú financované výlučne zo štátneho rozpočtu. Poskytovanie jednotlivých dávok je legislatívne upravené zákonmi, ktoré stanovujú podmienky nároku na jednotlivé dávky, ich výšku,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

spôsob a postup pri ich vyplácaní vrátane ustanovení zameraných na minimalizovanie možností neúčelného využívania finančných prostriedkov.

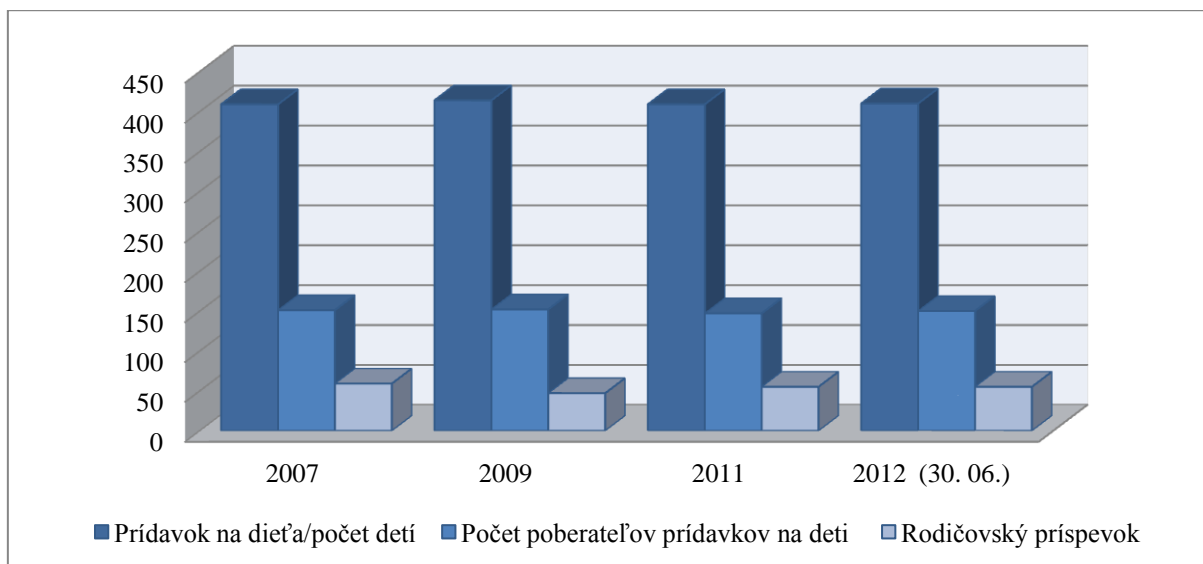
Prídavok na dieťa je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na výchovu a výživu nezaopatreného dieťaťa. Na základe sledovaných údajov môžeme konštatovať, že v obci má rodina priemerne 3 deti. Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva rodičovi alebo osobe, ktorej je zverené dieťa. Príspevok je poskytovaný na zabezpečovanie riadnej starostlivosti o dieťa do troch rokov veku dieťaťa. V osobitých prípadoch do šiestich rokov veku dieťaťa.

Tabuľka 27 Prehľad počtu poberateľov sociálnych dávok

Ukazovateľ	2007	2009	2011	2012 (30. 06.)
Prídavok na dieťa/počet detí	409	414	409	410
Počet poberateľov prídavkov na deti	151	152	147	150
Rodičovský príspevok	59	47	55	55

Zdroj : UPSVaR, Sociálny odbor Stará Lubovňa

Graf 9 Prehľad počtu poberateľov sociálnych dávok

Zdroj : UPSVaR, Sociálny odbor Stará Lubovňa

V sledovanej obci evidujeme takmer konštantné hodnoty poberateľov prídavkov na deti, počet prídavkov ako aj počet poberateľov rodičovského príspevku. Tento ustálený stav môžeme považovať za dôležitý v plánovacom procese zaradenia osôb do vzdelávacieho procesu.

6.3.2 Sociálna pomoc

Dávky sociálnej pomoci sú poskytované na báze sociálnej odkázanosti, príp. na základe posúdenia presne definovaných špeciálnych sociálnych udalostí alebo zdravotných dôsledkov ochorenia. Celý systém sociálnej pomoci má pomôcť predchádzať situáciám sociálneho vylúčenia.

Do systému sociálnej pomoci spadajú i tí občania, ktorí sa napriek účasti v systéme sociálneho zabezpečenia ocitajú v stave odkázanosti či núdze, a všetci dlhodobo nezamestnaní, ktorí zostali v evidencii nezamestnaných, ale stratili nárok na podporu v nezamestnanosti a ocitajú sa v stave núdze.

Podpora v nezamestnanosti

Pri určovaní nároku na výšku podpory v nezamestnanosti sa zohľadňuje doba platenia príspevku na poistenie v nezamestnanosti a vek. Podpora v nezamestnanosti je potom určitým percentom z príjmu.¹¹

Pokiaľ má občan nezaopatrené deti a spĺňa kritériá na poberanie prídavkov na deti, zohľadňuje sa výška prídavkov na deti. Táto systémová chyba „nabaľovania“ vytvára priestor pre možné zneužívanie systému sociálnej ochrany. Keďže sa prídavky na deti používajú ako kvázi sociálna dávka na dosiahnutie úrovne sumy životného minima, teda ako súčasť náhrady mzdy (a nie ako prídavok ku mzde či náhrade mzdy), nutne to vyvoláva interpretáciu, že sa za reprodukčné správanie rodine platí mzda, teda, že deti sú zdrojom príjmu. Navyše, prídavky na deti sú finančnou dávkou, a o jej použití rodinou nie je možné rozhodovať. Systém sociálnej pomoci tento priestor vytvára (poskytnutie služby a vecnej dávky).

Tabuľka 28 Prehľad počtu poberateľov dávok v nezamestnanosti

Kolačkov	2001	2012
Poberatelia podpory v nezamestnanosti	86	120

Zdroj: Sociálny úrad Stará Ľubovňa

Vývoj počtu poberateľov podpory v nezamestnanosti naznačuje stúpajúcu tendenciu.

Hmotná núdza

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a tieto osoby si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť

¹¹ Podrobnejšie sa všeobecnej téme nezamestnanosti venuje dokument PHSR, časť 2.6 Zamestnanosť a hospodárska činnosť.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA Obce Kolačkov 2012 - 2017

vlastným pričinením. Dávka sociálnej pomoci je poskytovaná občanovi na zabezpečenie základných životných potrieb. Pomoc v hmotnej núdzi upravuje Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a Zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov, platných od 1. 1. 2004. Pokiaľ sa evidovaný nezamestnaný a jeho rodina ocitne pod úrovňou životného minima, zvyšuje sa príjem o dávky sociálnej pomoci podľa počtu závislých a posudzovaných osôb. Životné minimum predstavuje tú najnižšiu peňažnú čiastku, na ktorú sa osobe nesmie siahnuť, inak sa dostane do hmotnej núdze. V dôsledku zvýšenia koeficientu rastu čistých peňažných príjmov dochádza každoročne k zmene životného minima.

Výška životného minima v roku 2012 (od 1. júla) je nasledovná :

- 194,58 € pri plnoletej osobe,
- 135,74 € pri ďalšej spoločne posudzovanej plnoletej osobe,
- 88,82 € pri zaopatrenom neplnoletom dieťati alebo pri nezaopatrenom dieťati .

Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu a školské pomôcky. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sú s nimi spoločne posudzované, ktorým je vyplácaná dávka a príspevky najmä na úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie, základné vybavenie domácnosti, zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa, na mimoriadne liečebné náklady, a iné. Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva.

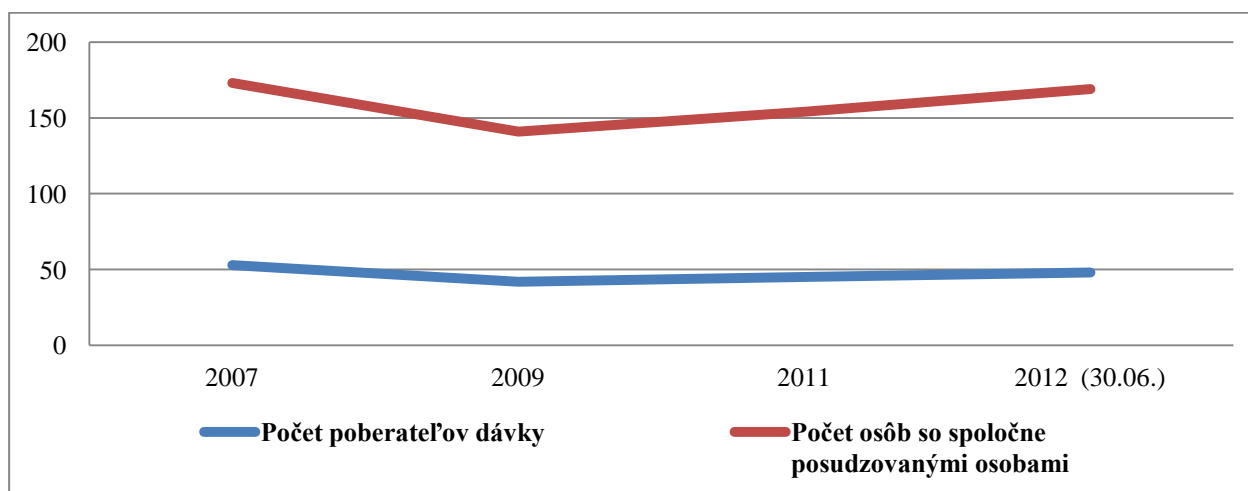
Tabuľka 29 Prehľad počtu poberateľov sociálnych dávok

	2007	2009	2011	2012 (30.06.)
Počet poberateľov dávky	53	42	45	48
Počet osôb so spoločne posudzovanými osobami	173	141	154	169
Dotácia na stravu pre deti	neued.	neued.	71	82

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Graf 10 Prehľad počtu poberateľov sociálnych dávok

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi predstavuje 3,89% z celkového počtu obyvateľov sledovanej obce, alebo 8,64% z obyvateľov v produktívnom veku. Dávka v hmotnej núdzi je poskytovaná pre 13,70% obyvateľov obce, čo je alarmujúci ukazovateľ.

Pôvodný zámer poskytnutia dávky sociálnej pomoci bol preklenúť nepriaznivú sociálnu situáciu občana. Pri dlhodobom poberaní (čo je súčasný trend) nie je možné zabrániť prepadu veľkej časti obyvateľstva do chudoby. Táto skupina občanov nie je a nebude schopná uhrádzať výdavky spojené so zabezpečením svojich domácností bez vážneho ohrozenia výživy, nehovoriac o ďalších vážnych dôsledkoch – zvyšujúceho sa napätia v komunite, spoločnosti, narastania etnických konfliktov, zvyšovania trestnej činnosti, apod.

Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Sociálnoprávna ochrana detí (SPOD) je súbor opatrení na zabezpečenie ochrany a výchovy a vývinu dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho. SPOD upravuje Zákon o SPOD o sociálnej kuratele (SO) č 305/2005.¹²

Počet detí vedených na sociálnej kuratele, ako aj rodín v SPOD počet detí je alarmujúco zvyšujúci.

Obec v zmysle zákona NR SR č. 305/2005 Z.z. O sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele úzko spolupracuje s ÚPSVaR na sanácii rodinného prostredia ohrozených rodín. V rámci svojich kompetencií a možností zabezpečuje umiestnenie 6 detí v detskom domove (r. 2012).

¹² Zákon 305/2005 - http://ec.europa.eu/ewsi/UDRW/images/items/docl_1329_669344138.pdf

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA Obce Kolačkov 2012 - 2017

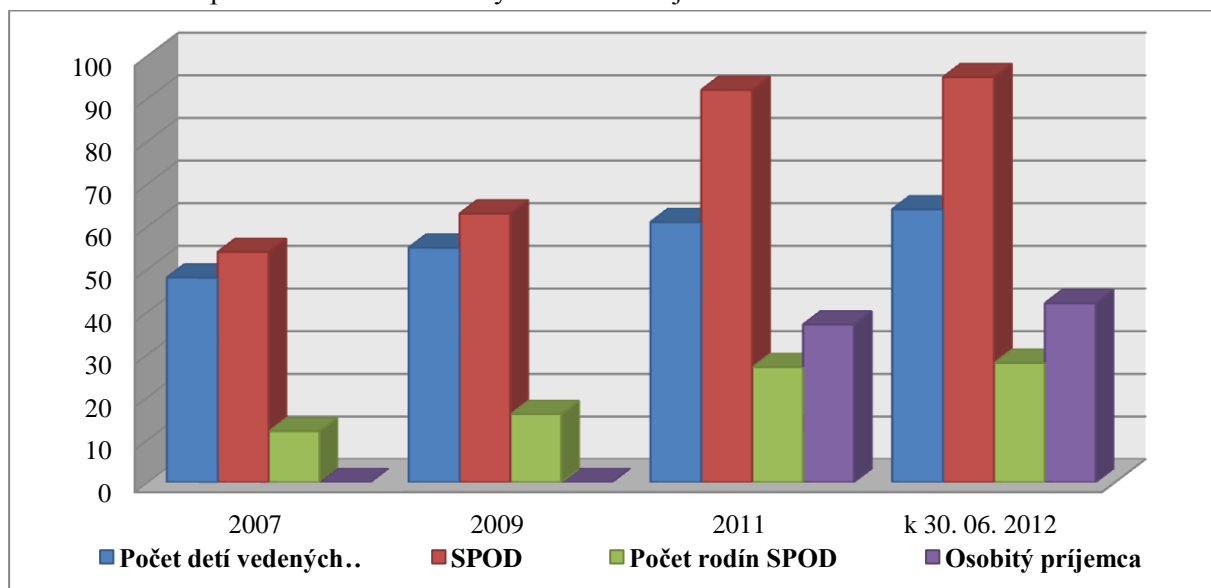
K 31.12.2012 eviduje obec 1 maloleté dieťa, ktorému bolo uložené výchovné opatrenie. Dôvodom výchovných opatrení bolo zanedbávanie povinnej školskej dochádzky, problémové správanie v škole, ale aj páchanie trestnej alebo priestupkovej činnosti.¹³

Tabuľka 30 Prehľad počtu detí a rodín vedených na sociálnej kuratele

Ukazovateľ	2007	2009	2011	2012 k 30. 6.
Počet detí vedených na soc. kuratele	48	55	61	64
SPOD	54	63	92	95
Počet rodín SPOD	12	16	27	28
Osobitý príjemca (počet rodín)	11	13	15	16
Osobitý príjemca (počet osôb)	nezistené	nezistené	37	42

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Graf 11 Prehľad počtu detí a rodín vedených na sociálnej kuratele

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Pomoc pre ťažko zdravotne postihnuté osoby

Osoba alebo občan s ťažkým zdravotným postihnutím (ŤZP) je považovaný občan, ktorého miera funkčnej poruchy je najmenej 50%. Podľa zákona o sociálnej pomoci môžu byť osobám ŤZP priznané kompenzácie. Kompenzácia je určená na prekonanie alebo na

¹³ Prechodom pôsobnosti z orgánov štátnej správy na obce, v zmysle zákona č. 416/2001 a zákona č. 372/1990 o priestupkoch, sa eviduje zanedbávanie povinnej školskej dochádzky u tých žiakov, ktorí majú vymeškaných a neospravedlnených viac ako 15 vyučovacích hodín. Ak žiak vymeškal viac ako 60 neospravedlnených vyučovacích hodín, vedie sa voči zákonnému zástupcovi priestupkové konanie.

zmiernenie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. Za sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia sa považuje znevýhodnenie, ktoré má občan s ťažkým zdravotným postihnutím v porovnaní so zdravým občanom rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok. Na účely kompenzácie sa posudzuje miera funkčnej poruchy občana podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré z hľadiska predpokladov vývoja zdravotného postihnutia trvá dlhšie ako jeden rok.

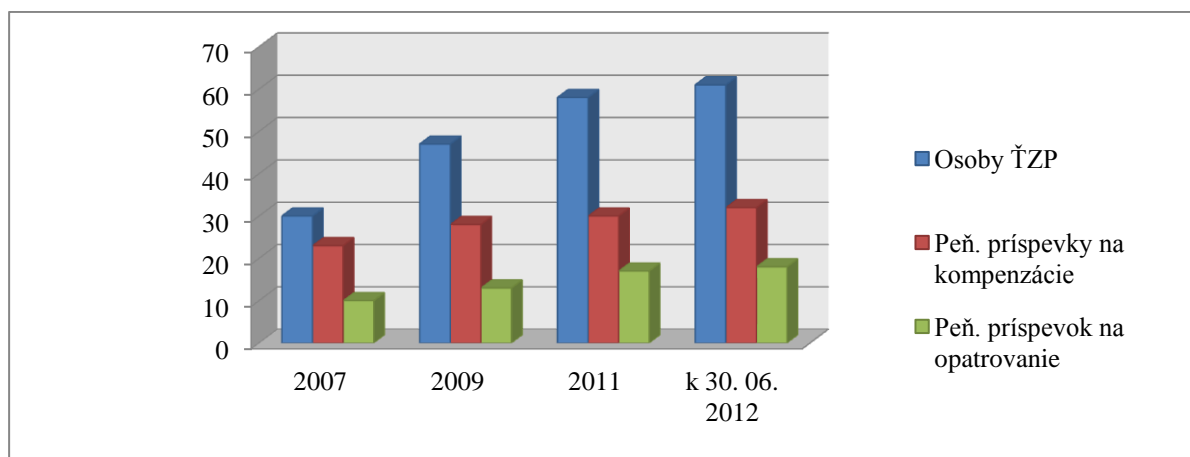
Peňažný príspevok na opatrovanie ŤZP sa prisudzuje podľa zák. č. 447/2008 Z. z. a určuje vznik nároku na peňažný príspevok na opatrovanie v prípade, ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím dovŕši vek 6 rokov a je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná na opatrovanie.¹⁴

Tabuľka 31 Prehľad počtu osôb ŤZP

Ukazovateľ	2007	2009	2011	k 30. 06. 2012
Osoby ŤZP	30	47	58	61
Peň. príspevky na kompenzácie	23	28	30	32
Peň. príspevok na opatrovanie	10	13	17	18

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Graf 12 Prehľad počtu osôb ŤZP

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

¹⁴ Zák. č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažko zdravotne postihnutých v znení neskorších predpisov). http://www.upsvar-tv.sk/zakony/soc/447_2008.pdf Podľa zák. č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách sa posudzuje odkázanosť na opatrovanie fyzickej osoby ŤZP http://www.upsvar-zv.sk/zakony/448_2008.pdf.

Počas sledovaného obdobia zaznamenávame zvyšujúci počet osôb ŤZP, ako aj počet osôb opatrovaných. Tento stav si vyžaduje širšie preskúmanie a vyvodenie konkrétnych opatrení pre zmiernenie rôznych postihov. V priebehu posledných 5 rokov sa takmer zdvojnásobil počet opatrovaných osôb, čo jasne kopíruje potreby občanov poproduktívneho, seniorského veku, jasne naznačuje ochorenia a postihy súvisiace s vekom. Tieto následne vyvolávajú povinnosti poskytovať opatrovateľské služby, sociálne a zdravotné opatrenia a pomôcky.

Na základe sledovania situácie evidujeme mnohé zdravotné postihy telesné, zrakové, sluchové, najmä rečové, mentálne a duševné v osade. Tieto postihy sú následkom nesprávneho životného štýlu a nezdravého spôsobu života – alkoholizmus a iné návyky.

6.4 Sociálne znevýhodnené skupiny v obci Kolačkov

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa komunity týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity obce má trvale stúpajúcu tendenciu, čo preukazuje príbytok populácie. Tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Vo všeobecnosti zaznamenávame nárast počtu obyvateľov, no najmä vďaka obyvateľom osady.

V ostatných demografických faktoroch je zrejмый rozpor medzi príslušnosťou k rómskemu etniku dobrovoľne deklarovanou pri sčítaní a kvalifikovaným odhadom zamestnancov obecného úradu. Štatistické údaje sa o týchto jednotkách zisťovania oficiálne nevedú, no na základe sledovania a poznania skutočnosti sociálnej praxe je možné konštatovať, že rómske etnikum obce, žijúce v osade má vysoký podiel (cca 60 %) na náraste počtu obyvateľstva. Takmer 100 % nezamestnanosť Rómov a následná odkázanosť na štátnych sociálnych dávkach a pomoci obce, spôsob života - neštandardné a odlišné sociálne zvyky a prejavy pôsobia záťažovo na celú sociálnu oblasť a atmosféru spolužitia v komunite obce.

Veková štruktúra má jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej populácie v obci - komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb, pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť. K tejto skupine zaraďujeme ŤZP osoby, lebo práve zdravotné postihnutia vznikajú najmä v seniorskom veku.

Seniori a osoby ŤZP ako aj rómski občania majú špecifické potreby a špecifické formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní.

Sociálne znevýhodnené osoby v obci Kolačkov, prijímatelia sociálnych služieb

- marginalizovaná Rómska komunita ako občania so sociálnymi a spoločenskými problémami
- seniори a osoby ŤZP

6.4.1 Analýza prijímateľov sociálnych služieb

Marginalizovaná Rómska komunita v obci Kolačkov

Rómska komunita žijúca segregovane za potokom v obci Kolačkov je chápaná ako najzaostalejšia a najohrozenejšia komunita Rómov v okrese Stará Ľubovňa.

Na západnej strane obce leží za potokom rieky Kolačkovianky osada drevených chatrčí s plechovými strechami pokrytými satelitnými zariadeniami.

Rómovia žijúci v obci Kolačkov vždy patrili k nižším sociálnym vrstvám. Prvá dvojica žila v dedine, no neskôr boli presťahovaní za obec, na druhú stranu potoka, kde žijú do súčasnosti. Rómovia v obci pomáhali gazdom pri práci na poli, žili chudobne v dreveniciach, no usporiadane a patrili do života dediny v minulosti. V čase socializmu boli snahy pozdvihnúť ich sociálny status formou pracovnej povinnosti, povinnosti dochádzky detí do škôl, účasti na zdravotnej prevencii, povinných pobytoch v hygienických táboroch, krúžkoch, apod.

6.4.2 Situácia a stav Marginalizovanej Rómskej komunity v obci Kolačkov

Rómovia v sledovanej obci žili a žijú tradičným spôsobom rómskej rodiny, teda v širšej rodine - komunitným spôsob života.

Podľa údajov štatistického zisťovania v jednotlivých rokoch je percentuálne zastúpenie Rómskej národnosti v populácii obce Kolačkov minimálne. Napriek týmto údajom stále hovoríme o marginalizovanej Rómskej komunite ako skupine ohrozenej sociálnym vylúčením, nezamestnanosťou a chudobou alebo Rómskej komunite so sociálnymi a spoločenskými problémami a potrebami.

Tabuľka 32 Prehľad počtu obyvateľov Rómskej národnosti

	2009	2001	2011
Počet obyvateľov obce Rómskej národnosti	98	0	3
Percentuálne zastúpenie (%)	11,09	0,00	0,00

Zdroj: Štatistický úrad Prešov

Tabuľka 33 Prehľad počtu obyvateľov Rómskej národnosti

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

Ukazovateľ	1991		2001		2011	
Počet obyvateľov spolu	884		1026		1233	
Počet mužov	461	52,14%	529	51,55%	648	52,55%
Počet žien	423	47,85%	497	48,44%	585	47,44%

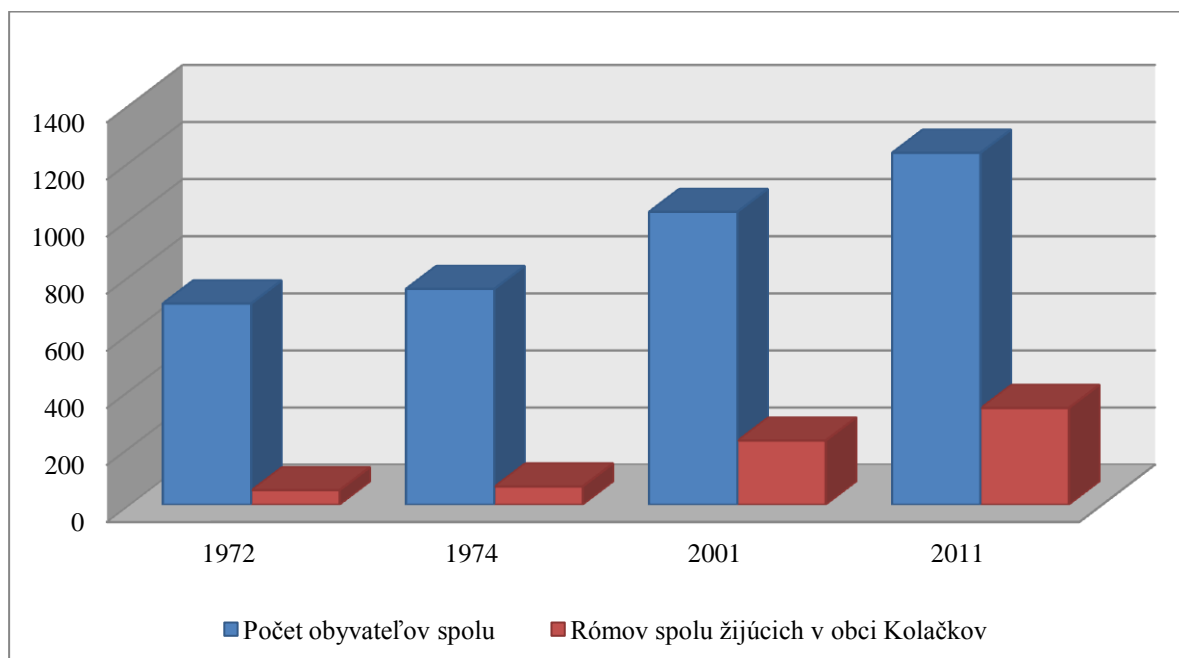
Zdroj: Štatistický úrad Prešov

Tabuľka 34 Prehľad počtu obyvateľov Rómskej národnosti

Počet Rómov	1953	1958	1972	1974	1994	1998	2001	2007	2011
žijúcich v obci Kolačkov	22	34	51	64	140	225	225	315	339
mužov	nezist.	nezist.	29	nezist.	nezist.	nezist.	123	183	181
žien	nezist.	nezist.	22	nezist.	nezist.	nezist.	102	132	158
Detí /do 15 rokov/	nezist.	nezist.	nezist.	34	nezist.	nezist.	110	177	137

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov <http://siteresources.worldbank.org/INTROMA/Resources/povertyinssk.pdf>

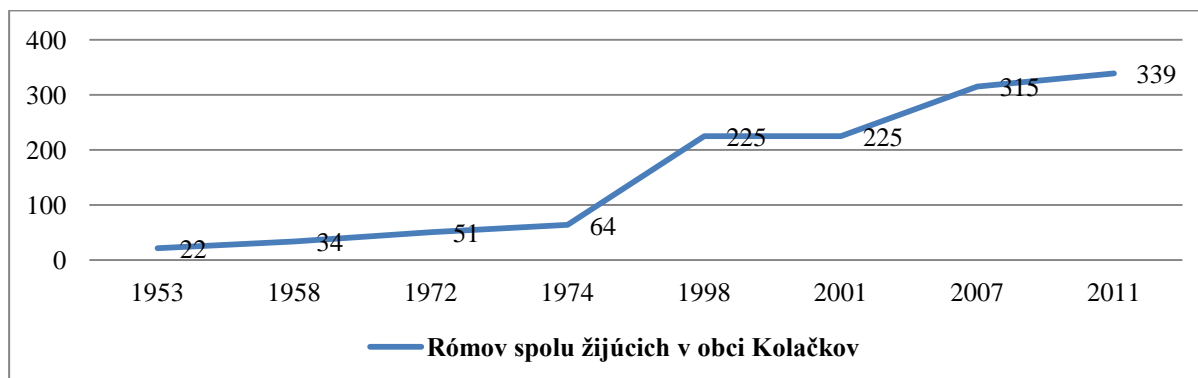
Graf 13 Prehľad počtu obyvateľov a počtu obyvateľov Rómskej národnosti

Zdroj: <http://kolackov.sk/romske-obyvatelstvo/>

Graf 14 Prehľad počtu obyvateľov Rómskej národnosti

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

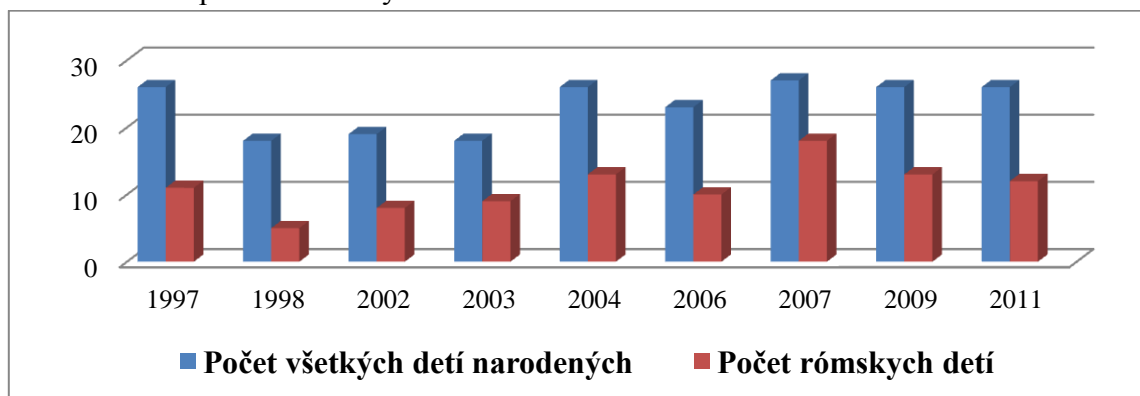
Počet Rómskych obyvateľov narastá rýchlejšie ako počet majoritných obyvateľov. Najväčšie narastanie vidíme v rokoch 2001 – 2007, kedy sa počet zvýšil o 90 osôb behom 6-tich rokov. Tento jav, však môže byť skreslený nesprávnym, resp. rovnakým uvedeným počtom v roku 1998 a 2001. Ak vezmeme do úvahy rok 1998 s počtom Rómov 225 a rok 2007 s počtom Rómov 315, tak ročne pribudlo priemerne 6 detí.

Tabuľka 35 Prehľad počtu narodených detí

Počet detí narodených	1997	1998	2002	2003	2004	2006	2007	2009	2011
Počet všetkých detí narodených	26	18	19	18	26	23	27	26	26
Počet rómskych detí	11	5	8	9	13	10	18	13	12

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Graf 15 Prehľad počtu narodených detí

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA Obce Kolačkov 2012 - 2017

Trend narastania počtu obyvateľov už v posledných 5 rokoch sa nezdá byť je taký markantný – 24 osôb v rokoch 2007 – 2012, no v priemere to vychádza 10 detí ročne. Pri súčasných zákonoch v sociálnej oblasti, je to každý školský rok 10 detí. Jedná sa o 10 detí v materskej škole, o ktorých potreby sa postará obec, a neskôr štát, resp. 10 žiakov, ktorým obec a štát zabezpečí 5 dní v týždni stravu a 2 krát do školského roka pracovné pomôcky. Toto nastane pri stave, kedy sa deti narodia zdravé, bez telesných postihov a nákladov na zdravotnú starostlivosť a kompenzáciu zdravotných pomôcok.

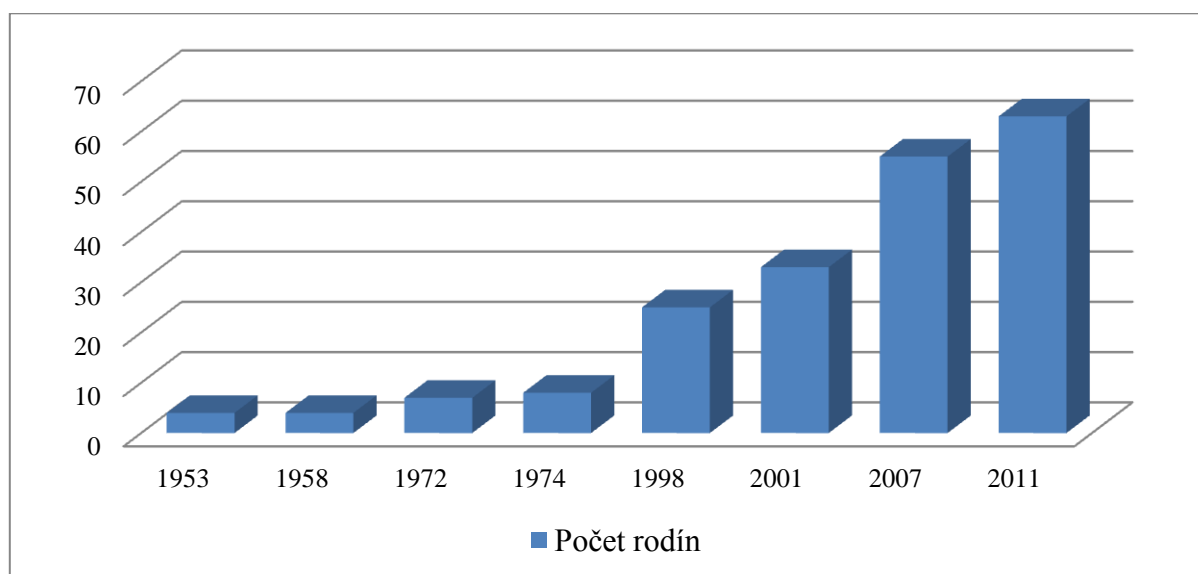
Z uvedených údajov vyplýva, že nárast počtu rómskej populácie v Kolačkove je ročne priemerne 15 novonarodených detí. Údaje nezahŕňajú osoby žijúce v danej lokalite bez trvalého pobytu.

Tabuľka 36 Prehľad počtu rodín v obci

	1953	1958	1972	1974	1998	2001	2007	2011
Počet rodín/domácností	4	4	7	8	25 ¹⁵	33	55	63
Manželské páry	nezist.	nezist.	nezist.	nezist.	nezist.	30	48	37
Páry žijúce bez zosobášenia	nezist.	nezist.	nezist.	nezist.	nezist.	3	7	26

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Graf 16 Prehľad vývoja počtu rodín v obci

Zdroj: OcÚ Kolačkov

¹⁵ <http://siteresources.worldbank.org/INTROMA/Resources/povertvinsk.pdf> , <http://kolackov.sk/romske-obyvatelstvo/>

Terénni sociálni pracovníci mapujú stav osady, takže môžeme evidovať situáciu a stav obyvateľov trvale prihlásených v obci. Pohyb všetkých obyvateľov osady je však nekontrolovateľný vzhľadom na nezosobášené páry a rýchlo sa rozrastajúce rodiny.

Za posledných 10 rokov vidíme nárast počtu rodín/domácností. V priemere to vychádza 2,5 novej rodiny za 1 kalendárny rok. Vzhľadom k tomu by bolo zodpovedné zo strany hláv rodín uvažovať o adekvátnom bývaní.

Bývanie

Postupnou urbanizáciou obce sa majoritné obyvateľstvo priblížilo od centra obce k osade. Pôvodne bola osada 500 m od centra obce. V súčasnosti je jedinou bariérou medzi osadou a obcou potok, resp. kovový most.

Osada je postavená na brehu potoka Kolačkovianka a pri silných dažďoch sú obyvatelia ohrozovaní vodou a premiestňovaní vzhľadom na rozvodnené vody a rozšírené brehy potoka.

Obyvatelia žijú v chatrčiach postavených na cudzích pozemkoch bez majetkového vysporiadania a bez stavebných povolení. Rómovia žijúci vo svojich obydliach - chatrčiach nenapĺňajú normy zákona na bývanie. Na prestavbu a dostavbu nemajú finančné zdroje a pozemky nie sú v ich majetku. Iba 4 domy majú list vlastníctva. Snahou obce je nerozširovať osadu a nedovoliť prístavbu, či novú stavbu.

Situácia v obci je napätá, keďže majitelia pozemkov chcú hospodáriť so svojimi pozemkami podľa vlastného uváženia a za pozemky platia dane. Majitelia svoje pozemky Rómom nepredávajú, riešenie vidia v premiestnení neprispôsobivých obyvateľov inam. Bytová problematika je v kompetencii obcí a miest. Z pohľadu obce je nemožné realizovať presťahovanie nakoľko obec nemá vhodné pozemky a ani dostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie náhradného bývania pre 300 obyvateľov. Situácia sa v tomto smere do značnej miery vyostřila medzi hlavným vlastníkom súkromného pozemku a rómskymi obyvateľmi. Vlastník pozemku sa rozhodol riešiť vec právnou cestou - odstraňovaním chatrčí zo svojho pozemku. Obec túto situáciu rieši komunikáciou s inštitúciami, no vždy bez výsledkov.

V súčasnej situácii je vysoký dopyt po bytoch, ktorý prevažuje nad ich ponukou. Ceny bytov a domov narástli z pohľadu priemerne zarábajúceho občana do neúmerne vysokých hodnôt. Šance Rómov na získanie a udržania bývania sa tak stali absolútne minimálnymi.

Verejnosť obce preto veľmi citlivo reaguje na akékoľvek formy nespravodlivosti v bytovej politike, pridelovanie bytov, poskytovanie výhodných pôžičiek a pod.

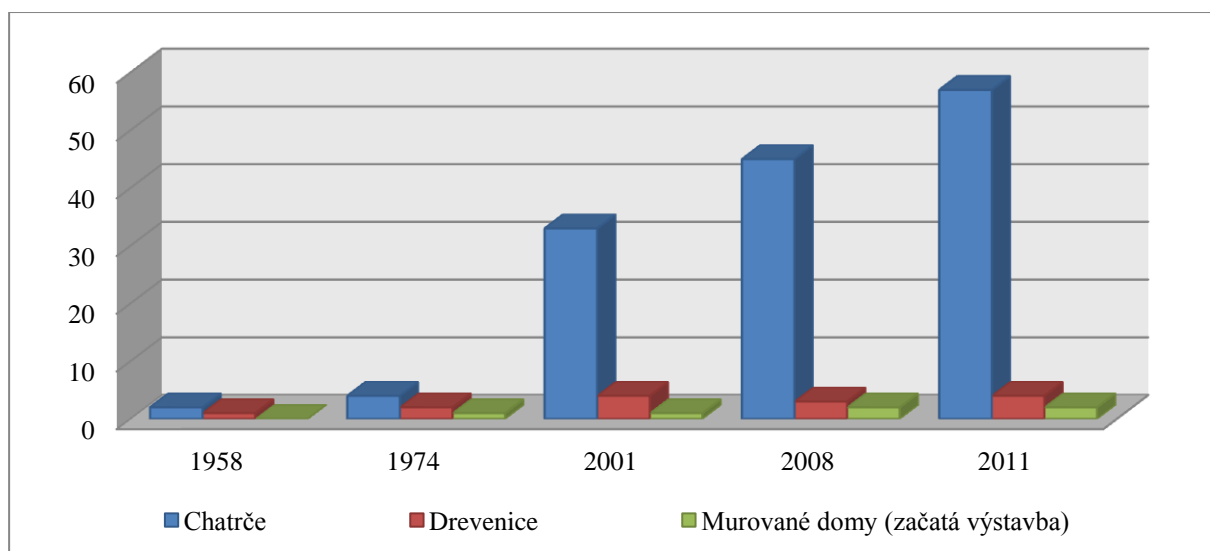

Tabuľka 37 Prehľad obydľí v obci

Počet	1958	1974	2001	2008	2011
Chatrčí	2	4	33	45	57
Drevenice	1	2	4	3	4
Murované domy /začatá výstavba/	0	1	1	2	2

Zdroj: OcÚ, Kolačkov

Graf 17 Prehľad obydľí v obci

Zdroj: OcÚ, Kolačkov

Bývanie v rómskej osade je bez tečúcej vody, bez hygienických zariadení (asi 2 suché WC), mnoho krát bez elektriny. V osade má 11 domov súpisné číslo, teda číslo bolo stavbe pridelené na základe kolaudačného rozhodnutia. Každá samostatná stavba by ma mať súpisné číslo. V osade sú 2 murované domy, 4 drevenice a ostatné sú chatrče pozliepané drevom, blatom a plechovými časťami. Napriek zákazu (VZN) a sledovaniu rozostavanosti osady sa jednoduché chatrče rozširujú.

Rodinné bývanie pozostáva z kuchyne, resp. spoločnej izby, väčšinou s utlačenou podlahou pokrytou podlahovinou a kobercami. V spoločnej izbe býva celá rodina - domácnosť.

Spolunažívanie s majoritou

V poslednom období už tradične prichádza ku konfliktom medzi majoritou a MRK žijúcou za potokom. Dôvody sú rôzne - úlety odpadku, rušenie nočného pokoja, krik, hluk počas dňa, zvady, rôzny zápach, neporiadok, pálenie všeličoho a následné spaliny,

nekontrolovateľné množstvo hladných a neočkovaných psov, vypúšťanie odpadu z latrín priamo do potoka, strach z prenosu infekčných ochorení apod.

Situácia pomerne napätých vzťahov medzi majoritnou populáciou obce a Rómami mnohokrát pramenia z pocitu nespravodlivosti z redistribúcie zdrojov. Majoritné obyvateľstvo je zvyknuté ťažko pracovať v zamestnaní (na stavbách alebo v lese) a vo voľnom čase pracujú a obrábajú vlastné polia za pomoci domácich ťažných zvierat (kone a kravy). Rómovia v osade dlho spia, dlho do noci počuť spev a krik, neskôr hádky. Táto vzájomná nespravodlivosť a existujúce odlišnosti sú chápané ako prejav sociálnej patológie.

V poslednom čase sa v obci vyskytli drobné krádeže najmä potravín, pri ktorých boli prichytení práve Rómovia. Okradnutí majoritní občania nie vždy hlásia všetky prípady krádeží pivníc, mrazničiek a priestorov uskladnenia potravín.

Na obecných zastupiteľstvách a stretnutiach občanov je riešené hlučné vystupovanie obyvateľov osady, rušenie pokojných nediel prácou s drevom, zápachy, náklady spojené s nekontrolovateľným počtom psov a iné záležitosti, ktoré vyúsťujú do nepokojov medzi majoritným obyvateľstvom a Rómami z osady. Tieto sú však mnoho krát bez spätnej väzby, čo vyvoláva ešte väčšie napätie medzi majoritou a príslušníkmi MRK.

Vzdelanie

Rómovia používajú v domácnosti variant rómskeho jazyka v kombinácii s určitým dialektom slovenčiny. Na základe výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2011 spolu 322 obyvateľov obce rozpráva rómskym jazykom ako materinským, a 302 obyvateľov používa v domácnosti rómsky jazyk. Materskú školu navštevujú rómske deti len sporadicky. Neznalosť slovenského jazyka, neznáme prostredie a nové sociálne neznáma pri nástupe do školy majú za následok zlé výsledky žiakov.

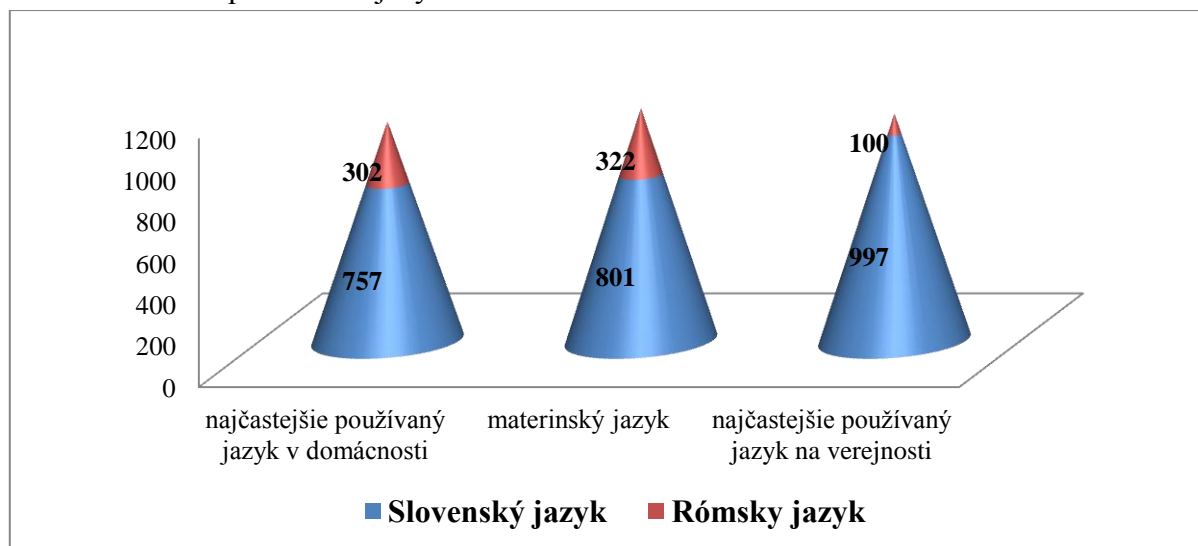
Tabuľka 38 Prehľad používania jazyka

Všetkých obyvateľov obce 2011	1233	
	slovenský	rómsky
najčastejšie používaný jazyk v domácnosti	757	302
materinský jazyk	801	322
najčastejšie používaný jazyk na verejnosti	997	100

Zdroj: Štatistický úrad, Prešov

Graf 18 Prehľad používania jazyka

Zdroj: Štatistický úrad, Prešov

Slovenský vzdelávací systém predpokladá každodennú systematickú prípravu na vyučovanie s predpokladom výraznej pomoci rodičov pri učení. Toto sa však v rómskych rodinách preukázateľne nedeje z rôznych dôvodov. Spôsob života v osade a úroveň bývania nedokážu zabezpečiť čistý zošit, čistú knihu a pracovné pomôcky. Ďalším dôvodom je neschopnosť rodičov učiť deti, resp. učiť sa so svojimi deťmi.

V obci je funkčný 1. stupeň základnej školy s materskou školou. Takmer všetky deti navštevujúce základnú školu sú po prešetrení psychológom zaradené do špeciálnych tried, kde ukončia povinnú desaťročnú dochádzku, čím v podstate ukončia akékoľvek systémové vzdelávania a nastúpia do kolobehu nezamestnaných osôb a následne po založení domácnosti do statusu osôb v hmotnej núdzi.

V obci je riešené záškoláctvo rómskych detí terénnymi sociálnymi pracovníkmi. Ukončenie vzdelávacieho procesu po úroveň iba základného vzdelania vytvorilo reálnu nerovnosť príležitostí a uplatnenia sa na trhu práce.

Zamestnanie

Z hľadiska kvalifikácie sú obyvatelia MRK z obce 90% nezamestnateľní. Evidovaní nezamestnaní so základným vzdelaním a bez vzdelania tvoria v súčasnosti okolo 52% všetkých nezamestnaných z obce a 40 % dlhodobo nezamestnaných z obce. Predpokladáme, že nezamestnateľnosť je jednou z hlavných príčin neuplatnenia sa Rómov na trhu práce a tým aj zvyšujúcej sa nezamestnanosti.

Muži, hlavy rodín boli v minulosti zamestnaní v blízkych lesoch, stavebných firmách no po čase sa stali nezamestnanými a nie sú schopní uživiť svoje rodiny z vlastných zdrojov.

Takmer 100 % obyvateľov v produktívnom veku je nezamestnaných, žijú zo sociálnych dávok a sú závislí na štátnych dávkach a inštitúciách.

Zdravie

Zlé hygienické návyky, hromadné bývanie a promiskuita sú základným predpokladom zhoršeného zdravia. S určitou mierou zjednodušenia možno konštatovať, že zdravotný stav obyvateľov osady bol a je horší ako zdravotný stav majoritného obyvateľstva. Napriek eliminácii niektorých ochorení sa takmer každoročne vyskytuje hepatitída typu A (žltáčka-choroba špinavých rúk), ktorá je zapríčinená nedôslednou hygienou a nesprávnym zaobchádzaním s jedlom. Bežne rozšírené choroby sú parazitárneho pôvodu, kožné ochorenia - svrab, hnačky, častými a bežnými sú ochorenia horných a dolných dýchacích ciest. Na zdraví sa podpisuje vysoká miera alkoholizmu, znevýhodnené prostredie a predovšetkým nekvalitná a lacná strava. V osade je častá dočasná úmrtnosť.

Spôsob života v chatrči, kde je jediným a aj nebezpečným zdrojom tepla piecka na tuhé palivo, často s nesprávne upevneným komínom, spôsobujú časté úrazy, „nešťastné náhody“ a požiare.

So sociálne znevýhodneným prostredím súvisí aj vysoký podiel rôznych stupňov mentálnej retardácie a ťažkého zdravotného postihnutia narodených detí.

Záverčné údaje

Uvádzame prehľad údajov, ktorý pomáhajú vykresliť pohľad na situáciu MRK v osade. Situácia komunity by mala byť monitorovaná s cieľom zvýšenia životnej úrovne a zlepšenia vzťahov medzi majoritou a obyvateľmi osady.

Tabuľka 39 Údaje týkajúce sa MRK

Počet	2001	2008 /február/	2011 /december/
Rómov spolu žijúcich v obci Kolačkov	225	315	339
mužov	123	183	181
žien	102	132	158
Detí /do 15 rokov/	110	177	137
Manželské páry	30	48	37
Páry žijúce bez zosobášenia	3	7	26
Pracujúci	5	7	0
Chatrčí	33	45	57
Drevenice	4	3	4
Murované domy /začatá výstavba/	1	2	2

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

Tabuľka 40 Infraštruktúrna vybavenosť osady

	Stav	Poznámka
Zavedený verejný vodovod	Nie	1 vodný zdroj pre všetkých obyvateľov, v roku 2007 rekonštruovaný
Prístupné verejné osvetlenie	Áno	3 stĺpy
Zavedenie elektrickej energie	Áno	cez elektrický zdroj z 3 dreveníc
Prístupný zemný plyn	Nie	
Vybudovaná kanalizácia	Nie	
Prístupová cesta	Áno	Nespevnená plocha + nový betónový most
Komunikácia v osade	Nie	Iba nespevnené plochy, štrk
Odvoz TKO	Áno	1 x mesačne, VOK

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

Tabuľka 41 Prehľad cieľovej skupiny¹⁶

Popis cieľovej skupiny	podiel na celk. počte obyvateľov obce		
	2008	/%/	2011
celkový počet obyvateľov obce	1092	100	1233
miera dlhodobej nezamestnanosti v obci	84	18	cca 59
počet obyvateľov s nízkym stupňom ukončeného vzdelania	139	13	cca 180
počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke	156	14	x
počet mnohodedných rodín s nezaopatrenými deťmi (4 a viac)	56	21	38
súhrny počet obyvateľov zo skupín ohrozených sociálnym vylúčením	335	30	350
občania s ťažkým zdravotným postihnutím, občania s nepriaznivým zdravotným stavom	6	0,5	11
závislí na drogách, alkohole a inak závislí, vrátane abstinujúcich	40*	3,6	40*
občania vo výkone a po výkone trestu odňatia slobody	2*	0,09	2*
ženy po materskej dovolenke zo sociálne odkázaných skupín obyvateľstva	57*	5,3	65*

Zdroj: Obecný úrad Kolačkov

¹⁶ údaje označené* je približný, na základe zistení sociálnych pracovníkov obce

Stratégie na zlepšenie situácie

Situácia v komunite je napätá, Obec bez pomoci štátu nedokáže riešiť závažnosť situácie. Všetky doterajšie stratégie majú charakter krátkodobých a rýchlych riešení v šuplíku a sú bez perspektívy dlhodobého výrazného zlepšenia životnej situácie.

Strategické dokumenty bez výrazných riešení štátu sú zbytočné. Sociálne dávky bez zásluh robia z Rómov ľahko závislých a odkázaných na pomoc cudzích. Závislosť je materiálnej aj sociálnej povahy, pretože celé ich prežitie je závislé na štátnych dávkach sociálnej pomoci a iných inštitúcií. Rovnaké riziko však hrozí aj pre vytvorenie sociálnej závislosti - závislosti na terénnych sociálnych pracovníkoch, učiteľoch, kňazoch, apod., teda závislosti na iných ľuďoch. Zdvojená - znásobená závislosť znamená neschopnosť akejkoľvek aktivizácie osoby, participácie znamená stratu sebadôvery a sebaúcty.

Analýza silných a slabých stránok cieľovej skupiny

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- zabehnutá terénna sociálna práca- zmapovanie potrieb komunity- dobrá spolupráca s ÚPSVaR – aktivačné práce, komunikácia- záujem samosprávy o soc. problematiku	<ul style="list-style-type: none">- vysoký počet dlhodobo nezamestnaných z radov komunity- nízka úroveň vzdelania obyvateľov- nedostatok nekvalifikovaných prac. miest- závislosť a zvyk na sociálnej pomoci od štátu a vonkajšieho prostredia- zvyšujúci sa počet konfliktov, kriminality a závislostí- cieľová skupina, ktorá je bez právneho a spoločenského vedomia- vysoká koncentrácia obyvateľov v osade- nevysporiadané pozemky- nelegálne stavby

6.4.3 Seniori a osoby ŤZP

Obec Kolačkov zažíva „starnutie“ populácie, seniorov pribúda a vek, ktorého sa ľudia dožívajú narastá.

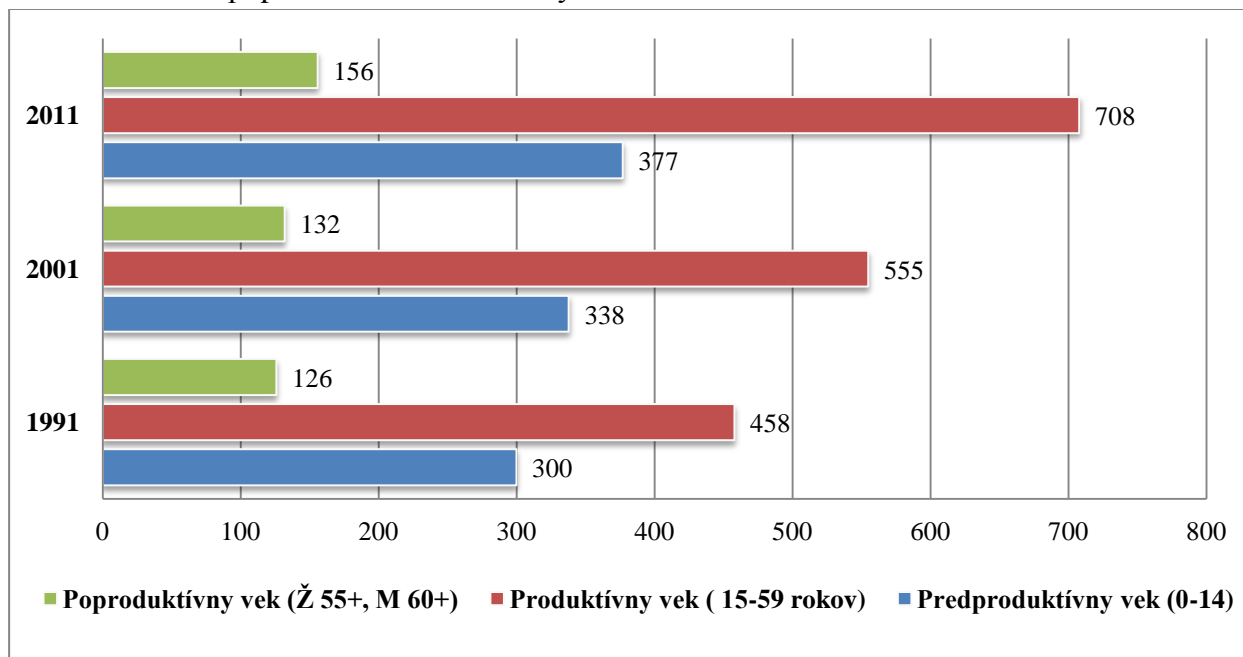
Na základe údajov obce Kolačkov a pozorovania môžeme všeobecne konštatovať, že zostarnutí rodičia - seniori žijú v spoločnej domácnosti so svojimi deťmi, resp. inými rodinnými príslušníkmi. Stav, keď rodinní príslušníci zabezpečujú základné zdravotné a sociálne potreby svojich zostarnutých rodičov je v dnešnej dobe veľmi pozitívny. V obci však poznáme prípady, kedy sa príslušníci rodiny zostarnutého občana dostanú do situácie (závislosť na alkohole, gamblerstvo, apod. patologické javy), kedy je nebezpečné zostať zaopatrený touto osobou. V tomto prípade je nutné riešiť tieto prípady samosprávou obce.

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu obce - komunity.

Tabuľka 42 Poproduktívny vek

Ukazovateľ	1991	2001	2011
Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu	126	132	156
Poproduktívny vek (55+ ženy)	76	82	98
Poproduktívny vek (60+ muži)	50	50	58

Graf 19 Prehľad poproduktívneho veku obyvateľstva

Zdroj: Štatistický úrad Prešov

Predlžovanie veku ekonomickej aktivity, obmedzenie možnosti mimoriadnych dôchodkov však vytvára konflikt medzi zvyšujúcim sa počtom pracujúcich starších ľudí a snahou redukovať mieru nezamestnanosti.

Z hľadiska početnosti ide o sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene rastúcu tendenciu svojho rastu, v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity v Kolačkove.

Občania nad 60 rokov tvoria vyše 12 % z celkového počtu obyvateľov, to znamená, že tvoria najväčšiu skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby. Môžeme očakávať, že v krátkej dobe bude zabezpečovať opatrovateľskú službu, poprípade umiestnenie v sociálnom zariadení pre 5 osôb.

Analýza silných a slabých stránok cieľovej skupiny

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- zabehnutá terénna sociálna práca a vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na opatrovateľskú alebo inú pomoc- spolupatričnosť občanov a vzájomná komunikácia a snaha pomôcť- seniori žijú v spoločnej domácnosti a nie osamelo- využiteľný potenciál jednotlivých seniorov	<ul style="list-style-type: none">- nárast chorobnosti a rýchle zmeny zdravotného stavu- skôr či neskôr závislosť na zdravotnej a sociálnej pomoci a pomoci pri sebaobslužných činnostiach- vdovstvo, resp. strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a psychické, ekonomické zmeny

Obec vytvára technické a materiálne podmienky na činnosť Jednoty dôchodcov Slovenska. Počas rokov činnosti zorganizovala skupina Jednoty dôchodcov Slovenska mnoho kultúrno-spoločenských aktivít a stretnutí. Mnohí seniori sú aktívni v Dobrovoľnom hasičskom zbore, Slovenskom zväze protifašistických bojovníkov, folklórnych, ochotníckych a ľudových skupinách (FS Javorina o.z., Ľudová hudba Zamiškovci, Kollárovci, apod.). Obec

poskytuje dotácie na činnosť týchto združení. Každoročne obec zabezpečuje a organizuje stretnutia pri príležitosti životných jubileí občanov, kde sú obdarovaní vecnými darmi.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí. Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností.

Počet občanov, ktorí budú potrebovať opatrovateľské služby, ale v inom rozsahu a sortimente sa bude zvyšovať.

Obyvatelia obce Kolačkov využívajú najmä služby poskytované zariadením ŠIAS spol. s r.o. Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti. Agentúra zabezpečuje domácu ošetrovateľskú starostlivosť podľa indikácie praktického alebo odborného lekára. Služba je plne hrazená zdravotnou poisťovňou. Opatrovateľskú starostlivosť detí a dospelých si klient hradí samostatne.

Sociálne - opatrovateľské služby sú činnosti, ktoré prispievajú k uspokojeniu potrieb občanov a ktoré zabezpečujú základné primárne životné podmienky pre ľudí, ktorí sa nemôžu postarať sami o seba a svoju nepriaznivú situáciu nevedia zvládnuť sami. Tieto služby sú jednou z foriem riešenia hmotnej a sociálnej núdze občana a sú legislatívne vymedzené Zákonom č. 448/2008 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov.

Spišská katolícka charita zabezpečuje zdravotnícke služby v rámci celého okresu. V každej službe, či už sociálnej alebo zdravotníckej, treba hľadať pomoc podania podpornej ruky tomu, kto danú službu potrebuje. Opatrovateľská služba patrí medzi terénne sociálne služby. Sociálne a zdravotnícke služby patria medzi profesionálne služby charity.

ADOS – Caritas (agentúra ošetrovateľskej starostlivosti) a Mobilný Hospic (MH) patria medzi zdravotnícke služby (návštevne zdravotnícke služby v rodinách). Služby v ADOS sú hrazené príslušnou zdravotnou poisťovňou. Pacient si za výkony, ktoré sestra uskutočňuje v domácom prostredí, neplatí. ADOS a MH vykonávajú výkony v domácom prostredí, najmä dlhodobo chorým, po prepustení z nemocnice a v rekonvalescencii (ošetrovanie rán, dekubitov, odbery krvi, podávanie injekcií, infúzií...). MH predstavuje celostné sprevádzanie a pomoc terminálne chorých a ich blízkych v domácom prostredí. Zahŕňa životný úsek pred, pri a po smrti.

Stravovacie služby

Stravovacie služby pre seniorov zabezpečuje f. Obtex. Napriek spoločnému bývaniu s ostatnými rodinnými príslušníkmi je táto služba žiadaná. Obec neposkytuje finančnú podporu na stravovanie seniorom.

6.5 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v obci Kolačkov

Základnou úlohou obce Kolačkov je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a uspokojovanie sociálnych a iných potrieb obyvateľov obce. Základným dokumentom, ktorý usmerňuje plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce Kolačkov.

Komunitný plán sociálnych služieb je strednodobý strategický dokument, ktorý analyzuje súčasný stav a navrhuje nasledovné ciele, priority a odporúčania, realizácia ktorých prispeje k lepšiemu a efektívnejšiemu zabezpečovaniu sociálnych služieb pre občanov obce Kolačkov. Uvedené ciele bude možné dosiahnuť iba medzisektorovou spoluprácou a dostupnosťou finančných prostriedkov na realizáciu uvedených cieľov a zámerov. Možnosťami financovania sú štrukturálne fondy EÚ, dotácie z VÚC Prešov, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, rozpočet obce, sponzorské dary a príspevky.

Hlavné priority poskytovanie sociálnych služieb pre obec Kolačkov sú orientované na všetky vrstvy obyvateľstva zahrňujúc bytovú výstavbu a podporu obnovy bytového fondu v obci pre mladú generáciu, vrstvu seniorov a osoby ŤZP ako aj komunitu Rómsku.

Hlavné ciele rozvoja sociálnych služieb obce Kolačkov

1. Zabezpečiť práva občanov na sociálne služby
2. Zvýšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj nedostatkových alebo chýbajúcich služieb.
3. Zlepšiť životnú situáciu cieľových skupín v obci Kolačkov

Priority rozvoja sociálnych služieb

- ✓ Podpora zotrvania občana v prirodzenom domácom prostredí rozvojom sociálnych služieb
- ✓ Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb
- ✓ Integrácia cieľovej skupiny (MRK) obyvateľstva do života obce a na trh práce

Opatrenia Seniori a osoby ŤZP

Občan, ktorý je na základe rozhodnutia obce Kolačkov odkázaný na poskytovanie opatrovateľskej služby môže požiadať o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní opatrovateľskej služby.

- zabezpečiť najmä podporu opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí, v prípade

- potreby zabezpečenia poskytovania sociálnej služby v zariadení a spolupracovať s najbližšími zariadeniami akreditovanými Prešovským samosprávnym krajom
- rozšíriť možnosť poskytovania stravovania, opatrovania a zdravotných služieb pre seniorov (meranie tlaku, služby dodania liekov, apod.)
 - dbať na bezbariérovosť v investičných zámeroch verejných priestorov (chodníky, kultúrne inštitúcie, športoviská, ...)

Opatrenia marginalizovaná Rómska komunita

Opatrenia sú zamerané na zlepšenie sociálnej situácie jednotlivcov, rodín a celej komunity so zameraním na zvýšenie ich aktivity a na preberanie zodpovednosti za riešenie svojej situácie.

Integrácia cieľovej skupiny je myslená s ohľadom na ich špecifické potreby a podmienky prostredníctvom nevyhnutnej osobitnej pomoci.

- terénnou sociálnou prácou a aktivitami podporiť spoločensky neprispôsobivých obyvateľov na začlenenie do spoločenského života v obci
- zabezpečiť hygienu, najmä pre deti navštevujúce MŠ a ZŠ (centrum osobnej hygieny, práčovňa, prezliekarne ...)
- riešiť bývanie prostredníctvom vysporiadania pozemkov a vlastníctva nehnuteľností a iba dôslednou kontrolou, výberom a aktivizáciou a participáciou obyvateľov
- zabezpečiť spoluúčasť komunity na všeobecnom poriadku a živote v spolupráci s inštitúciami a výkonom terénnej sociálnej práce
- zabezpečiť podmienky na vzdelávanie od predškolského veku až po dospelosť
- riešiť nezamestnanosť aspoň sezónnymi prácami a národnými projektmi podporovanými ÚPSVaR a monitorovať situáciu rodín

Odporúčania :

- zvážiť vytvorenie osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom
- terénnou sociálnou prácou a aktivitami podporiť spoločensky neprispôsobivých obyvateľov na začlenenie do spoločenského života v obci
- zabezpečiť hygienu, najmä pre deti navštevujúce MŠ a ZŠ (centrum osobnej hygieny, práčovňa, prezliekarne ...)
- riešiť bývanie prostredníctvom vysporiadania pozemkov a vlastníctva nehnuteľností
- výstavba bytov nízkeho štandardu iba participáciou obyvateľov a zapojením do podporných projektov (sporiaci, mikropôžičkový, apod.)
- podpora zabezpečenia spoluúčasti komunity na udržateľnosti životného prostredia cez dôslednú kontrolu dodržiavania legislatívy,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

- vytvoriť priestor na spoluprácu samosprávy, inštitúcií a mimovládnych organizácií pri realizácii komunitných aktivít a výkone sociálnej práce,
- riešiť predbežne nepostačujúce kapacity priestorov ZŠ s MŠ
- vytvoriť priestor na vzdelávanie v odborných školách a učilištiach
- riešiť nezamestnanosť aspoň sezónnymi prácami a národnými projektmi podporovanými ÚPSVaR ,
- súčinnosť terénnych sociálnych pracovníkov s lekármi a Úradom verejného zdravotníctva pri prevencii a ochrane zdravia, najmä detskej populácie

Poskytovatelia sociálnych služieb v okrese Stará Ľubovňa

Oblasť poskytovaných služieb v okrese Stará Ľubovňa

- deti a mládež
- seniori
- rodina
- rodič s dieťaťom
- osoby s mentálnym postihom
- osoby s telesným postihom
- osoby so zmyslovým postihom
- osoby s duševným postihom
- osoby bez domova
- osoby po výkone trestu
- invalidní dôchodcovia
- mladí dospelí po náhradnej starostlivosti
- nezamestnaní
- ostatní

ZOZNAM ZARIADENÍ POSKYTUJÚCICH SOCIÁLNE SLUŽBY

Na území Starej Ľubovni poskytujú sociálne služby tieto zariadenia¹⁷

DOMOV PRE SENIOROV

Zabezpečenie stravovania, ubytovania a zaopatrenia pre starších a odkázaných ľudí, klubová a záujmová činnosť, pracovná terapia, rehabilitácie. Poskytovanie komplexnej /sociálnej a zdravotnej starostlivosti s celoročným pobytom.

Mierová 88
064 01 Stará Ľubovňa
Kontaktné osoby: Ing. Peter Mucha
Kontakt: 052/4323031, 052/4283161-2,
ekonom@ddsl.sk

DOM SOCIÁLNYCH SLUŽIEB LEGNAVA

Zabezpečuje komplexnú /sociálnu a zdravotnú/ starostlivosť občanom umiestnených v domove sociálnych služieb.

Kontaktné osoby: Gabriela Dzubinová
Kontakt: 052/4286117,
dsslegnava@stonline.sk

KRÍZOVÉ STREDISKO

Zámocká 7
064 01 Stará Ľubovňa
Kontaktné osoby: Mgr. Renáta Hutníková
Kontakt: 052/4322392,
krizovestrediskosl@slnet.sk

SOCIÁLNE CENTRUM

Sociálna pomoc starým spoluobčanom.

Levočská 1
064 01 Stará Ľubovňa
Kontaktné osoby: Monika Paraličová
Kontakt: 0902 492 705

OBČIANSKE ZDRUŽENIE, ĽUBOVNIANSKE REGIONÁLNE ZDRUŽENIE ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH

Ľubovnianske regionálne združenie zdravotne postihnutých /ďalej ĽRZZP/ je organizované na základe dobrovoľnosti a občianskych hodnotách bezohľadne na náboženskú, rasovú a politickú príslušnosť. Združuje občanov zdravotne postihnutých a ich sympatizantov na princípoch demokracie, humanity, slobody, vzájomného porozumenia a spolupráce.

1. mája 9
064 01 Stará Ľubovňa
Kontaktné osoby: Iveta Kundrátová
Kontakt: 0905217491,
kundriveta@orangemail.sk

KOMUNITNÉ SOCIÁLNE CENTRUM, KULTÚRNY DOM

Miesto rôznych stretnutí, prednášok, posedení pri čaji, oslavy narodenín, čítanie kníh a sledovanie videa. Súčasťou komunitného života v klube sú aj prípravy na rôzne sviatky tak po stránke praktickej ako aj duchovnej. Rieši nespočetne veľa prípadov z

¹⁷ <http://www.lpsi.sk/data/STRATEGIA.pdf>

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
Obce Kolačkov 2012 - 2017

oblasti sociálneho poradenstva. Denne ho navštevujú klienti zo Starej Ľubovne a okolia so žiadosťami o pomoc pri riešení vlastných rodinných problémov, ale aj problémov vznikajúcich pri komunikácii s úradmi.

Podsadek
064 01 Stará Ľubovňa
Kontaktné osoby: Ľudmila Stašáková
Kontakt: 0908 026 121, 052/432062,
Lubovna@kc.etp.sk

SLOVENSKÝ ČERVENÝ KRÍŽ

Levočská 3 (budova KS)
064 01 Stará Ľubovňa
Kontaktné osoby: Eva Kovalčíková
Kontakt: 052/4321068

**DOMOV SENIOROV A ZARIADENIE
OPATROVATELSKEJ SLUŽBY**

Zabezpečenie stravovania, ubytovania a zaopatrenia pre starších a odkázaných ľudí, klubová a záujmová činnosť, pracovná terapia, rehabilitácie.

065 31 Jarabina 212
Kontaktné osoby: PhDr. Zdena Závacká
Kontakt: 0904 656 744, 052/4361176,
obecjarabina@stoneline.sk

**DETSKÝ DOMOV SV. KLEMENTA
HOFBAUERA**

Detský domov dočasne nahrádza dieťaťu, ktoré je v ňom umiestnené jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie.

Kláštorná 2
065 03 Podolíneec

Kontaktné osoby: Ing. Štefan Straka
Kontakt: 052/4391247, ddkh@sinet.sk

DOM SV. ANNY DSS

Domov sociálnych služieb s denným pobytom pre detí a mládež s kombinovaným postihom (stravovanie, zaopatrenie, výchovná, kultúrna, a pracovná terapia), vykonávanie sociálnej prevencie a poskytovanie sociálneho poradenstva, pomocná trieda ŠZŠ pre žiakov s ťažkým mentálnym postihnutím

Letná 7
064 01 Stará Ľubovňa
Kontaktné osoby: Mgr. Soňa Gaborčáková
Kontakt: 052/4322196

ŠIAS spol. s r.o. Agentúra domácej ošetrovateľskej a opatrovateľskej starostlivosti. Zabezpečuje domácu ošetrovateľskú starostlivosť podľa indikácie praktického alebo odborného lekára. Služba je plne hrazená zdravotnou poisťovňou.

Levočská 1, 06401 Stará Ľubovňa
Kontaktná osoba Mgr. Eva Polančíková,
E-mail: e_polancikova@centrum.sk
Telefón: 052/ 46 85 816
Mobil: 0915937631

TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK

denný stacionár zariadenie s denným pobytom, kde je poskytovaná opatrovateľská služba
komunita je tvorená ľuďmi, ktorí žijú na jednom mieste, majú medzi sebou sociálne väzby a sú viazaní nielen k sebe navzájom, ale aj k miestu, kde žijú, kde žijú blízki príbuzní, v našom prípade obyvatelia obce Kolačkov

krízová sociálna situácia je ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby, alebo rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou

nepriaznivý zdravotný stav osoba preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti

nízkoprahový prístup znamená vysokú mieru tolerancie ku klientom

nízko prahové denné centrum pre deti a rodinu slúži na poskytovanie sociálnej služby a poradenstva počas dňa rodinám alebo deťom, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením alebo majú obmedzenú schopnosť sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre svoje životné návyky a spôsob života

nocľaháreň útulok s lôžkom, väčšinou s uplatnením nízkoprahového prístupu, zariadenie dostupné aj sociálne vylúčeným skupinám ľudí bez prístrešia, ktorí nie sú schopní splniť podmienky pre vstup do iných zariadení

objednávateľ subjekt zodpovedný za zabezpečenie sociálnych služieb pre obyvateľov komunity. Objednávateľom sú najmä obce a vyššie územné celky, ktorých kompetencia v sociálnej oblasti vyplýva zo Zákona (Z. 448/2008, Z. 369/1990)

odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom sa preukazuje posudkom vydaným príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účely kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

opatrovateľská služba je poskytovaná osobám, ktorých stupeň odkázanosti na pomoc inej osoby je najmenej II, a ktoré sú odkázané na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách

poskytovateľ je subjekt poskytujúci sociálne služby na základe zákonom stanovených podmienok

požičiavanie pomôcok je poskytovaná osobe s ŤZP a osobe s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaným na pomôcku

predčítateľská služba sa poskytuje na predčítavanie pre fyzickú osobu, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca najmä pri vybavovaní úradných záležitostí, pri vybavovaní úradnej a osobnej korešpondencie a pri nakupovaní

prepravná služba je sociálna služba poskytovaná osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo osobe s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie

prijímateľ, klient je osoba, ktorá využíva sociálne služby, z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie

sociálna služba je odborná činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie
- riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny

sprievodcovská služba a predčítateľská služba je sociálna služba poskytovaná osobe, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a osobe s mentálnym postihnutím, toto zdravotné postihnutie sa preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti

tlmočnická služba je sociálna služba poskytovaná osobe odkázanej na tlmočenie v posunkovej reči, artikulačné tlmočenie alebo taktilné tlmočenie sprostredkovanie osobnej asistencie je služba poskytovaná osobe ŤZP, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu, alebo ktorá je odkázaná na osobnú asistenciu pri vykonávaní administratívnych úkonov

zariadenie pre seniorov ubytovacie zariadenie pre seniorov s poskytovaním sociálnych, zdravotných a iných služieb

zariadenie opatrovateľskej služby poskytuje sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku na určitý čas plnoletej fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, ak jej nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu